

Hallituksen esitys eduskunnalle yhteistyöstä kilpailuasioissa tehdyn pohjoismaisen sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laiksi kilpailulain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi yhteistyöstä kilpailuasioissa Tanskan, Suomen, Islannin, Norjan ja Ruotsin välillä syyskuussa 2017 tehdyn sopimuksen ja lain sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä sopimuksen määräysten edellyttämistä muutoksista kilpailulakiin. Hyväksyttäväksi ehdotettava sopimus on valtiosopimus, jonka allekirjoittamiseen tasavallan presidentti myönsi allekirjoitusvaltuudet elokuussa 2017.

Tanska, Islanti ja Norja tekivät vuonna 2001 Pohjoismaiden kilpailuviranomaisten välisen yhteistyösopimuksen, johon Ruotsi liittyi vuonna 2003. Suomi ei ole liittynyt kyseiseen sopimukseen. Pohjoismaisten kilpailuviranomaisten välistä yhteistyösopimusta ollaan nyt korvaamassa syyskuussa 2017 allekirjoitetulla sopimuksella yhteistyöstä kilpailuasioissa, mikä luo Suomen kannalta hyvän mahdollisuuden tehostaa resurssienkäyttöä ja hallinnollista yhteistyötä muiden pohjoismaisten kilpailuviranomaisten kanssa.

Sopimuksen mukaiseen hallinnolliseen yhteistyöhön kuuluvat ilmoitukset kilpailuasioita koskevista tutkimuksista, menettelyistä ja yrityskaupoista, kilpailuviranomaisten välinen tietojenvaihto, kilpailuviranomaisten väliset tietopyynnöt sekä avustaminen tarkastusten suorittamisessa. Yhteistyö koskee sekä kilpailunrajoituksia että yrityskauppoja, mutta ei kuitenkaan tarkastuksia yrityskauppa-asioissa. Aiemmasta Tanskan, Islannin, Norjan ja Ruotsin tekemästä Pohjoismaisten kilpailuviranomaisten välisestä yhteistyösopimuksesta poiketen uuden sopimuksen mukaan pohjoismaiset kilpailuviranomaiset voivat tehdä tietopyyntöjä ja tarkastuksia toisen pohjoismaisen kilpailuviranomaisen pyynnöstä.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä lakiehdotus sopimuksen määräysten edellyttämistä muutoksista kilpailulakiin. Sopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä siitä päivästä, jona osapuolet ovat tallettaneet kaksi ratifioimis- tai hyväksymiskirjaa. Esitykseen sisältyvien lakien on tarkoitus tulla voimaan samana ajankohtana kuin sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	4
1 JOHDANTO.....	4
2 NYKYTILA.....	5
2.1 Voimassa oleva sääntely.....	5
2.2 Nykytilan arviointi.....	6
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	8
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	9
5 ASIAN VALMISTELU.....	11
5.1 Valmisteluvaiheet.....	11
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	12
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	13
1 SOPIMUKSEN SISÄLTÖ JA SEN SUHDE SUOMEN LAINSÄÄDÄNTÖÖN.....	13
2 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	15
2.1 Laki yhteistyöstä kilpailuasioissa tehdystä pohjoismaisesta sopimuksesta.....	15
2.2 Laki kilpailulain muuttamisesta.....	16
3 VOIMAANTULO.....	17
4 EDUSKUNNAN SUOSTUMUKSEN TARPEELLISUUS JA KÄSITTELYJÄRJESTYS.....	18
4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus.....	18
4.2 Käsittelyjärjestys.....	19
LAKIEHDOTUKSET.....	21
1. Laki yhteistyöstä kilpailuasioissa tehdystä pohjoismaisesta sopimuksesta.....	21
2. Laki kilpailulain muuttamisesta.....	21

HE 193/2017 vp

SOPIMUSTEKSTI	23
LIITE	34
RINNAKKAISTEKSTI.....	34
2. Laki kilpailulain muuttamisesta	34

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Sopimuksen tavoitteena on Pohjoismaiden kansallisten kilpailuviranomaisten hallinnollisen yhteistyön vahvistaminen ja virallistaminen sekä kansallisten kilpailulakien tehokkaan täytäntöönpanon varmistaminen. Sopimuksen tavoitteiden saavuttamisen kannalta keskeisimmät sopimuksen määräykset koskevat pohjoismaisten kilpailuviranomaisten välisiä ilmoituksia, kilpailuviranomaisten välistä tietojenvaihtoa, kilpailuviranomaisten välisiä tietopyyntöjä sekä kilpailuviranomaisten yhteistyötä tarkastusten suorittamisessa. Kilpailu- ja kuluttajavirasto samoin kuin työ- ja elinkeinoministeriö katsovat uuden sopimuksen tehostavan rajat ylittävien kilpailutapausten käsittelyä ja siten kustannustehokasta kilpailusääntöjen täytäntöönpanoa. Kilpailuviranomaisten välisen yhteistyön lisääminen on myös linjassa Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD) vuonna 2014 antaman suosituksen kanssa.

Suomi ei ole liittynyt vuonna 2001 tehtyyn Pohjoismaiden kilpailuviranomaisten väliseen yhteistyösopimukseen, koska Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (jäljempänä SEUT) 101 ja 102 artiklan kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta annetun Euroopan neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 (jäljempänä täytäntöönpanoasetus) mahdollistaman tietojenvaihdon arvioitiin antavan riittävät mahdollisuudet yhteistyöhön muiden pohjoismaisten kilpailuviranomaisten kanssa. Tämä käsitys on kuitenkin muuttunut, minkä vuoksi Suomessa on arvioitu edellytyksiä liittyä sopimukseen.

Sopimus yhteistyöstä kilpailuasioissa on perusteltua hyväksyä ensinnäkin siksi, että Norja ja Islanti eivät ole EU-jäseniä. Maissa ei siten sovelleta SEUT 101 ja 102 artiklaa eikä täytäntöönpanoasetusta, jossa säädetään kansallisten kilpailuviranomaisten välisestä yhteistyöstä. Norja ja Islanti kuuluvat Euroopan talousalueeseen Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (jäljempänä ETA-sopimus) nojalla. ETA-sopimuksen 53 ja 54 artikla vastaavat SEUT 101 ja 102 artiklaa ja ETA-sopimuksen pöytäkirjoissa on täytäntöönpanoasetusta vastaavia säännöksiä. EU- ja ETA-valtioiden kilpailuviranomaisten välillä ei kuitenkaan ole mahdollista tehdä samansisältöistä yhteistyötä kuin EU-maiden kilpailuviranomaisten kesken, sillä EU- ja ETA-valtioiden kilpailuviranomaisten välinen tietojenvaihto ja muu avustaminen tapahtuu ETA-sopimuksen noudattamisen valvontaa varten perustetun Euroopan vapaakauppajärjestön (European Free Trade Association, EFTA) valvontaviranomaisen ja komission välityksellä. Toiseksi sopimuksen hyväksyminen on perusteltua siksi, ettei täytäntöönpanoasetuksen mahdollistama kilpailuviranomaisten välinen yhteistyö ole riittävän kattavaa. Yhteistyö ei ensinnäkään ole mahdollista silloin, kun niin sanottu kauppakriteeri ei täyty, eli kun tutkinnan kohteena oleva menettely ei ole omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Lisäksi kilpailuviranomaisten välinen yhteistyö yrityskauppavalvonnassa jää kokonaisuudessaan täytäntöönpanoasetuksen mahdollistaman yhteistyön ulkopuolelle.

Sopimusta on valmisteltu Pohjoismaiden kilpailuasioista vastaavissa ministeriöissä. Suomessa sopimusta koskeva aloite on kirjattu työ- ja elinkeinoministeriössä marraskuun alussa 2016. Sopimuksen luonnosta on käsitelty myös kilpailulain uudistamista koskevassa työryhmässä (TEM/1230/00.04.01/2015). Työryhmän jäsenistössä edustettuina olivat oikeusministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Asianajajaliitto, Elinkeinoelämän

keskusliitto ja Suomen Yrittäjät. Työryhmässä oli lisäksi asiantuntijoita korkeimmasta hallinto-oikeudesta, maa- ja metsätalousministeriöstä, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK:sta, Elintarviketeollisuusliitosta ja Päivittäistavara- ja kauppa ry:stä/Kauppan liitosta. Työryhmän näkemyksen mukaan Kilpailu- ja kuluttajavirastolla tulisi olla mahdollisuus osallistua Pohjoismaiden kilpailuviranomaisten väliseen yhteistyöhön, minkä vuoksi työryhmä on antamassaan mietinnössä pitänyt sopimuksen tekemistä perusteltuna. Sopimus on luonteeltaan valtiosopimus.

2 Nykytila

2.1 Voimassa oleva sääntely

Kilpailuviranomaisten väliset ilmoitukset

Kilpailulaissa (948/2011) ei ole säännöstä Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivallasta ilmoittaa kilpailunrajoitusta koskevasta tutkinnasta toisen valtion kilpailuviranomaiselle. Täytäntöönpanoasetuksen 11 artiklan 3 kohdan mukaan toimiessaan SEUT 101 tai 102 artiklan nojalla jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten on ilmoitettava EU:n komissiolle kirjallisesti ennen ensimmäisen virallisen tutkintatoimenpiteen aloittamista tai viipymättä kyseisen toimenpiteen aloittamisen jälkeen. Täytäntöönpanoasetuksessa tarkoitettu ilmoitus voidaan toimittaa myös muiden jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisille. Ilmoitusta yrityskauppojen valvontaan liittyvistä tutkintatoimenpiteistä ei voida antaa täytäntöönpanoasetuksen perusteella. Täytäntöönpanoasetukseen perustuva ilmoittaminen on mahdollista vain jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten toimiessa SEUT 101 tai 102 artiklan nojalla, minkä johdosta ilmoituksen tekeminen edellyttää kauppakriteerin täyttymistä.

Tietojenvaihto ulkomaisten kilpailuviranomaisten kanssa

Kilpailulain 40 §:n mukaan Kilpailu- ja kuluttajaviraston hallussa olevan salassa pidettävän asiakirjan luovuttamisesta ulkomaiselle kilpailuviranomaiselle säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, jäljempänä julkisuuslaki) 30 §:ssä. Viimeksi mainitun lainkohdan mukaan sen lisäksi, mitä laissa erikseen säädetään, viranomaisen voi antaa salassa pidettävästä asiakirjasta tiedon ulkomaan viranomaiselle tai kansainväliselle toimielimelle, jos ulkomaan ja Suomen viranomaisen välisestä yhteistyöstä määrätään Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa tai säädetään Suomea velvoittavassa säädöksessä ja tieto asiakirjasta voitaisiin julkisuuslain mukaan antaa yhteistyötä Suomessa hoitavalle viranomaiselle.

Täytäntöönpanoasetuksen 12 artiklan 1 kohdan perusteella komissiolla ja jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisilla on SEUT 101 ja 102 artiklan soveltamiseksi toimivalta välittää toisilleen tietoa kaikista tosiseikoista tai oikeudellisista seikoista, luottamukselliset tiedot mukaan lukien, ja käyttää niitä todisteina. Täytäntöönpanoasetukseen perustuva tietojenvaihto on kuitenkin mahdollista ainoastaan kilpailuviranomaisten soveltaessa SEUT 101 tai 102 artiklaa, eli tutkinnan kohteena olevan kilpailunrajoituksen on ylitettävä kauppakriteeri. Täytäntöönpanoasetuksen perusteella tapahtuva jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten välinen tietojenvaihto ei ole mahdollista yrityskauppalvonta-asioissa.

Tietopyynnöt

Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivallasta pyytää tietoja yrityksiltä säädetään kilpailulain 33 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan elinkeinonharjoittaja ja elinkeinonharjoittajien yhteenliittymä ovat velvollisia Kilpailu- ja kuluttajaviraston kehotuksesta antamaan sille kaikki kilpailunrajoituksen sisällön, tarkoituksen ja vaikutuksen sekä kilpailuolosuhteiden selvittämiseksi ja kilpailulain 4 luvussa tarkoitetun yrityskaupan arvioimiseksi tarpeelliset tiedot ja asiakirjat. Pykälän 2 momentin mukaan elinkeinonharjoittajan ja elinkeinonharjoittajien yhteenliittymän on myös annettava Kilpailu- ja kuluttajaviraston kehotuksesta tietoja ja asiakirjoja sen selvittämiseksi, onko elinkeinonharjoittajalla tai elinkeinonharjoittajien yhteenliittymällä määrävä markkina-asema. Pykälän 3 momentin mukaan vastaavat tiedot ja asiakirjat on annettava aluehallintovirastolle sen selvittäessä kilpailunrajoituksia ja kilpailuolosuhteita. Pykälän 4 momentin mukaan tiedot on vaadittaessa annettava kirjallisina. Kilpailulain 30 d §:n mukaan kunnan, kuntayhtymän, valtion taikka niiden määräysvallassa olevan yksikön harjoittaessa taloudellista toimintaa niihin sovelletaan elinkeinonharjoittajia koskevaa tietojenantovelvollisuutta.

Täytäntöönpanoasetuksessa ei ole säännöksiä jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten toimivallasta suorittaa tietopyyntöjä toisen jäsenvaltion kilpailuviranomaisen puolesta ja sen lukuun. Tietopyyntöjä koskevassa täytäntöönpanoasetuksen 18 artiklan 1 kohdassa ainoastaan komissiolle on annettu toimivalta tehdä tietopyyntöjä sen tutkinnan kohteena oleville yrityksille ja yritysten yhteenliittymille. Artiklan 6 kohdan mukaan jäsenvaltioiden hallitusten ja kilpailuviranomaisten on komission pyynnöstä toimitettava komissiolle kaikki tarvittavat tiedot asetuksessa komissiolle määrättyjen tehtävien hoitamiseksi.

Tarkastukset

Kilpailulain 35 §:ssä säädetään Kilpailu- ja kuluttajaviraston ja aluehallintoviraston asianomaisen virkamiehen oikeudesta suorittaa tarkastus elinkeinonharjoittajan liiketiloissa kilpailulain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvomiseksi sekä yrityskauppojen arvioimiseksi. Tarkastuksen kohteena voivat olla elinkeinonharjoittajan hallinnassa olevat liike- ja varastotilat, maa-alueet ja kulkuneuvot. Kilpailulain 36 §:ssä säädetään Kilpailu- ja kuluttajaviraston ja aluehallintoviraston virkamiesten oikeudesta toimittaa tarkastus myös muissa kuin 35 §:ssä tarkoitetuissa tiloissa, jos voidaan perustellusti epäillä, että niissä säilytetään kirjanpitoa tai muita liiketoimintaan ja tarkastuksen kohteeseen liittyviä asiakirjoja, joilla voi olla merkitystä todistettaessa kilpailulain 5 tai 7 §:n tai SEUT 101 tai 102 artiklan vakavaa rikkomista. Kilpailu- ja kuluttajavirastolla on myös velvollisuus Euroopan komission pyynnöstä toimittaa tarkastus siten kuin Euroopan unionin säännöksissä säädetään. Lisäksi Kilpailu- ja kuluttajavirasto avustaa Euroopan komissiota tarkastusten suorittamisessa siten kuin niistä säädetään Euroopan unionin säädöksissä.

Täytäntöönpanoasetuksen 22 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion kilpailuviranomainen voi toteuttaa alueellaan tarkastukset ja muut tutkintatoimenpiteet kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti toisen jäsenvaltion kilpailuviranomaisen puolesta ja sen lukuun todetakseen, onko SEUT 101 tai 102 artiklaa rikottu. Kerättyjen tietojen vaihto ja käyttö on suoritettava täytäntöönpanoasetuksen 12 artiklan mukaisesti. Samoin kuin tietojenvaihdon osalta täytäntöönpanoasetuksen perusteella tapahtuva toisen jäsenvaltion kilpailuviranomaisen puolesta ja sen lukuun tapahtuva tarkastusten ja muiden tutkintatoimenpiteiden suorittaminen edellyttää, että tutkittavalla menettelyllä on vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

2.2 Nykytilan arviointi

Nykyinen sääntely mahdollistaa EU-jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten väliset ilmoitukset vain SEUT 101 tai 102 artiklan soveltamistilanteissa eli kauppakriteerin täyttyessä. Kilpailu- ja kuluttajavirasto ei voi nykyisen sääntelyn nojalla tehdä ilmoitusta Islannin tai Norjan kilpailuviranomaiselle taikka vastaanottaa ilmoitusta niiltä, vaikka tutkinnan kohteena oleva kilpailunrajoitus tai yrityskauppa-asia voisi vaikuttaa maiden tärkeisiin etuihin. Tutkintatoimenpidettä koskevan ilmoituksen tekeminen Ruotsin tai Tanskan kilpailuviranomaiselle ja vastaavasti ilmoituksen vastaanottaminen niiltä on mahdollista vain kauppakriteerin täyttyessä. Kilpailuviranomaisten välisillä ilmoituksilla voitaisiin saavuttaa merkittäviä hyötyjä pohjoismaisten kilpailuviranomaisten yhteistyön sekä kansallisten kilpailusääntöjen ja yrityskauppojen valvontaa koskevien sääntöjen täytäntöönpanon tehokkuuden kannalta. Ilmoitusten tekeminen ja erityisesti niiden vastaanottaminen muiden Pohjoismaiden kilpailuviranomaisilta lisäisivät kilpailuviranomaisten tietämystä toisen kilpailuviranomaisen suunnittelemista sekä käynnissä olevista menettelyistä ja tutkimuksista, mikä parantaisi kilpailuviranomaisten keskinäisen yhteistyön edellytyksiä ja tehostaisi sekä kansallisten että EU-tasoisien kilpailusääntöjen ja yrityskauppojen valvontaa koskevien sääntöjen kustannustehokasta täytäntöönpanoa. Pohjoismaisten kilpailuviranomaisten välisen tehokkaan yhteistyön varmistamiseksi toisen Pohjoismaan tärkeisiin etuihin mahdollisesti vaikuttavista tutkintatoimenpiteistä ilmoittamisen tulisi olla mahdollista kaikkien pohjoismaisten kilpailuviranomaisten välillä ja riippumatta siitä, täyttääkö tutkittava menettely SEUT 101 ja 102 artiklan soveltamisen edellyttämän kauppakriteerin.

Voimassa olevan sääntelyn perusteella Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi suorittaa kilpailusääntöjen valvontaan liittyvää tietojenvaihtoa muiden pohjoismaisten kilpailuviranomaisten kanssa ainoastaan täytäntöönpanoasetuksessa säädetyissä tilanteissa. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi suorittaa tietojenvaihtoa vain Ruotsin ja Tanskan kilpailuviranomaisten kanssa, sillä Islanti ja Norja eivät ole EU-jäsenmaita eikä voimassa oleva sääntely mahdollista EU- ja ETA-maiden kilpailuviranomaisten välistä suoraa tietojenvaihtoa. Myös täytäntöönpanoasetukseen perustuva EU-jäsenmaiden kilpailuviranomaisten välinen tietojenvaihto edellyttää kauppakriteerin täyttymistä. Lisäksi täytäntöönpanoasetukseen perustuvaa tietojenvaihtoa ei voi suorittaa lainkaan yrityskauppavalvonta-asioissa.

Pohjoismaissa on perinteisesti ilmennyt kilpailunrajoituksia samoilla toimialoilla ja samojen yritysten välillä. Kilpailu- ja kuluttajavirasto on esimerkiksi kartellitutkinnassa saanut selvitysaineistoa, jolla on ollut yhtymäkohtia muihin Pohjoismaihin ja tietojen vaihtaminen olisi hyödyttänyt molempien maiden viranomaisia esimerkiksi yllätystarkastusten suunnittelussa. Myös yrityskaupoissa tietojen vaihtaminen olisi hyödyllistä silloin, kun vastaavanlainen kauppa on toteutettu toisessa Pohjoismaassa. Pohjoismaisten kilpailuviranomaisten välisen yhteistyön ja kansallisten kilpailusääntöjen täytäntöönpanon tehokkuuden turvaamiseksi mahdollisuuden pohjoismaisten kilpailuviranomaisten väliseen tietojenvaihtoon ei tulisi olla riippuvainen tapauskohtaista tulkintaa edellyttävän kauppakriteerin täyttymisestä. Tietojenvaihdon tulisi olla mahdollista myös yrityskauppavalvonnassa yrityskauppa-asioiden tehokkaan valvonnan mahdollistamiseksi. Sopimuksen tietojenvaihtoa koskevat määräykset tehostaisivat pohjoismaista yhteistyötä kilpailuviranomaisten välillä ja mahdollistaisivat toisen Pohjoismaan alueella sijaitsevaa yritystä koskevien selvitysten tehokkaamman toteuttamisen sekä vähentäisivät kilpailuviranomaisten päällekkäisistä selvityksistä aiheutuvia kustannuksia.

Kilpailuviranomaisten tekemät tietopyynnöt ovat olennainen keino saada kilpailunrajoitusten ja yrityskauppa-asioiden tutkinnassa tarvittavia tietoja. Nykyisen sääntelyn perusteella Kilpailu- ja kuluttajavirasto ei kuitenkaan voi tehdä tietopyyntöjä toisen valtion alueella sijaitseville yrityksille taikka suorittaa pyynnön perusteella tietopyyntöjä toisen Pohjoismaan kilpailuviranomaisen puolesta ja sen lukuun. Sopimuksen määräykset pohjoismaisten kilpailuviranomaisten toimivallasta tehdä tietopyyntöjä omalla alueellaan kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti toisen pohjoismaisen kilpailuviranomaisen pyynnön perusteella sen puolesta ja sen lukuun tehostaisi kilpailuviranomaisten välistä yhteistyötä. Keskinäisten tietopyyntöjen tekemisen mahdollisuus helpottaisi kilpailuviranomaisten suorittamaa kilpailunrajoitusten sekä yrityskauppa-asioiden tutkintaa kilpailuviranomaisten saadessa nykyistä kattavammin kilpailunrajoitusten ja yrityskauppa-asioiden tutkinnan kannalta tärkeitä tietoja toisen pohjoismaisen kilpailuviranomaisen toimivallan piirissä sijaitsevilta yrityksiltä.

Kilpailulain ja täytäntöönpanoasetuksen säännökset eivät mahdollista Kilpailu- ja kuluttajaviraston ja muiden pohjoismaisten kilpailuviranomaisten keskinäistä avustamista tarkastusten ja muiden tutkintatoimenpiteiden suorittamisessa. EU:n kilpailusääntöjen täytäntöönpanoasetuksen 22 artiklan perusteella Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi toteuttaa alueellaan tarkastuksia toisen jäsenvaltion kilpailuviranomaisen puolesta ja sen lukuun todetakseen, onko SEUT 101 tai 102 artiklaa rikottu. Täytäntöönpanoasetuksen mahdollistamaa yhteistyötä tarkastusten suorittamisessa ei voida pitää riittävänä pohjoismaisten kilpailuviranomaisten välisen yhteistyön tehokkuuden varmistamiseksi, koska Norja ja Islanti eivät ole EU-jäsenvaltioita. Lisäksi täytäntöönpanoasetuksen mahdollistama tarkastusten toteuttaminen toisen kilpailuviranomaisen puolesta ja sen lukuun voi tulla kyseeseen vain kauppakriteerin täytyessä. Yhteistyön tulisi olla mahdollista kaikkien pohjoismaisten kilpailuviranomaisten kesken eikä mahdollisuuden yhteistyöhön tulisi olla riippuvainen tapauskohtaista harkintaa edellyttävän kauppakriteerin täyttymisestä. Sopimuksen hyväksyminen antaisi Kilpailu- ja kuluttajavirastolle mahdollisuuden tehdä tarkastuksiin ja muihin tutkintatoimenpiteisiin liittyvää yhteistyötä kaikkien Pohjoismaiden kilpailuviranomaisten kanssa. Tämä tehostaisi pohjoismaisten kilpailuviranomaisten välistä yhteistyötä sekä kilpailusääntöjen täytäntöönpanoa Pohjoismaissa.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Sopimuksen tavoitteena on pohjoismaisten kilpailuviranomaisten välisen hallinnollisen yhteistyön vahvistaminen ja virallistaminen sekä kansallisten kilpailulakien tehokkaan täytäntöönpanon varmistaminen. Sopimuksessa Pohjoismaiden kilpailuviranomaisille annettaisiin nykyistä paremmat mahdollisuudet yhteistyöhön kansallisten kilpailusääntöjen ja yrityskauppojen valvontaa koskevien sääntöjen tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi. Tavoitteiden saavuttamiseksi sopimuksessa on määräyksiä kilpailuviranomaisten toimivallasta ilmoittaa toisilleen toisen sopimusosapuolen tärkeisiin etuihin oletettavasti vaikuttavista tutkimuksista ja menettelyistä, kilpailuviranomaisten välisestä tietojenvaihdosta ja vaihdettujen tietojen käytöstä, tietopyyntöjen suorittamisesta toisen kilpailuviranomaisen pyynnöstä ja tämän lukuun sekä kilpailuviranomaisten välisestä yhteistyöstä tarkastusten ja muiden tutkintatoimenpiteiden toteuttamisessa.

Esityksen tavoitteena on saattaa sopimus eduskunnan hyväksyttäväksi. Hallituksen esitys sisältää ehdotuksen laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamiseksi sekä ehdotuksen sopimuksen määräysten edellyttämistä muutoksista kilpailulakiin.

4 Esityksen vaikutukset

Vaikutukset viranomaisiin

Sopimuksen hyväksymisen keskeisin vaikutus kohdistuisi kilpailusääntöjen tehokkaan täytäntöönpanon tehostamiseen vahvistamalla pohjoismaisten kilpailuviranomaisten välistä hallinnollista yhteistyötä. Sopimuksen määräykset koskevat pääasiallisesti pohjoismaisten kilpailuviranomaisten toimivaltaa ilmoittaa toisilleen tutkimuksista ja menettelyistä, kilpailuviranomaisten välistä tietojenvaihtoa, toisen kilpailuviranomaisen puolesta suoritettavia tietopyyntöjä ja tarkastuksia sekä kilpailuviranomaisten keskinäistä avustamista tarkastusten ja muiden tutkintatoimenpiteiden suorittamisessa. Sopimus myös antaisi Kilpailu- ja kuluttajavirastolle mahdollisuuden sovittaa yhteen muiden Pohjoismaiden kilpailuviranomaisten kanssa kilpailunrajoituksen lopettamiseksi annettavia kilpailulain 10 §:ssä tarkoitettuja sitoumuksia sekä yrityskaupan toteuttamisen edellytykseksi asetettavia kilpailulain 25 §:n 2 momentissa tarkoitettuja ehtoja siten, etteivät sitoumukset tai ehdot johda kohtuuttoman ankaraan lopputulokseen taikka ristiriitaisten velvoitteiden asettamiseen.

Pohjoismaisten kilpailuviranomaisten väliset ilmoitukset kilpailuasioita koskevista tutkimuksista ja menettelyistä sekä yrityskaupoista parantaisivat kilpailuviranomaisten mahdollisuuksia tehokkaaseen yhteistyöhön pitämällä kilpailuviranomaiset tietoisina toistensa tärkeisiin etuihin todennäköisesti vaikuttavista tutkimuksista ja menettelyistä. Sopimukseen perustuva ilmoittaminen parantaisi pohjoismaisten kilpailuviranomaisten välistä yhteistyötä antamalla ilmoituksen vastaanottavalle kilpailuviranomaiselle mahdollisuuden esittää omat näkemyksensä ja siten osallistua tärkeisiin etuihinsa todennäköisesti vaikuttaviin tutkimuksiin ja menettelyihin.

Sopimukseen perustuva tietojenvaihto edistäisi pohjoismaisten kilpailuviranomaisten välisen yhteistyön ja kilpailusääntöjen täytäntöönpanon tehokkuutta voimassa olevaa sääntelyä paremmin. Pohjoismaisten kilpailuviranomaisten välisen tietojenvaihdon laaja mahdollistaminen vahvistaisi kilpailusääntöjen täytäntöönpanoa, sillä käytännön kilpailuvalvonnassa on havaittu Pohjoismaissa ilmenevän kilpailunrajoituksia samoilla toimialoilla ja samojen yritysten välillä. Tietojenvaihto tällaisissa tilanteissa hyödyttäisi pohjoismaisia kilpailuviranomaisia esimerkiksi yllätystarkastusten suunnittelussa. Sopimukseen perustuva tietojenvaihto tehostaisi myös yrityskauppa-asioiden valvontaa silloin, kun tutkittavana olevaa yrityskauppaa vastaava yritys on toteutettu tai toteutetaan samanaikaisesti toisessa Pohjoismaassa.

Sopimuksen hyväksymisen tuoma mahdollisuus pohjoismaisten kilpailuviranomaisten keskinäiseen avustamiseen tarkastusten ja muiden tutkintatoimenpiteiden toteuttamisessa tehostaisi merkittäväällä tavalla sellaisten kilpailunrajoitusten tutkintaa, joissa tutkittavaan menettelyyn osallistuneet toimijat joko sijaitsevat tai toimivat useamman Pohjoismaan alueella. Keskinäisen avustamisen johdosta kilpailuviranomaiset pystyisivät aiempaa tehokkaammin valvomaan kansallisten kilpailusääntöjensä noudattamista.

Käytännössä sopimuksen määräyksiin perustuvien tietopyyntöjen ja tarkastusten toteuttaminen toisen pohjoismaisen kilpailuviranomaisen puolesta sekä tarkastuksilla avustaminen saattavat aiheuttaa Kilpailu- ja kuluttajavirastolle jossain määrin lisätyötä. Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi kuitenkin itse vaikuttaa aiheutuvan lisätyön määrään, sillä sopimuksen määräykset jättävät kilpailuviranomaisille harkintavaltaa pyydettyjen

toimenpiteiden toteuttamisen suhteen. Kilpailu- ja kuluttajaviraston työmäärä voi myös vastaavasti alentua muille pohjoismaisille kilpailuviranomaisille tehtyjen tietopyyntöjen ja tarkastusten suorittamista koskevien pyyntöjen vuoksi. Sopimuksen määräysten mukaisissa tietopyynnöissä ja tarkastusten suorittamisessa sovelletaan kansallista sääntelyä, joten sopimus ei aiheuta muutoksia Kilpailu- ja kuluttajaviraston tietopyyntöjen ja tarkastusten toteuttamisessa noudattamiin menettelyihin. Sopimuksen määräysten mahdollistamasta kilpailuviranomaisten yhteistyöstä voidaan arvioida olevan kokonaisuutena hyötyä Kilpailu- ja kuluttajaviraston resurssienkäytön ja kilpailusääntöjen täytäntöönpanon kannalta.

Kilpailuviranomaisten yhteistyötä koskevien määräysten tuomien toimivaltuuksien lisäksi sopimuksessa määrätään kansallisten kilpailuviranomaisten velvollisuudesta perustaa ja määräjain päivittää sopimukseen liitettävät listat kansallisista kilpailusäännöistä ja yrityskauppojen valvontaa koskevista säännöistä. Listojen perustamisen ja määräjain tapahtuvan päivittämisen ei arvioida aiheuttavan kielteisiä taloudellisia tai viranomaisten muihin toimintaedellytyksiin liittyviä vaikutuksia, koska listoja tulee muuttaa vain kansallisen kilpailulain muuttuessa merkittävästi.

Taloudelliset vaikutukset

Sopimuksen avulla voidaan saavuttaa välillisiä taloudellisia hyötyjä muun muassa usean eri Pohjoismaan alueella toimivien kartellien aiempaa tehokkaammalla selvittämällä. Esimerkiksi EU:n komission EU:n kilpailusääntöjen rikkomisesta johtuvia vahingonkorvauksia koskevan direktiivin (2014/104/EU) vaikutusarviointia koskevassa tiivistelmässä (SWD(2013) 204) on todettu, että direktiivin kartelleja koskeva vahinko-olettama perustuu ulkoisen tutkimuksen tuloksiin, joiden mukaan 93 prosenttia tarkastelluista kartelleista johti vahingon aiheutumiseen. Komission asiaa koskeneessa varsinaisessa vaikutusarviointiraportissa (SWD(2013) 203) käsitellään useiden tutkimusten tuloksia keskimääräisestä kartellien aiheuttamasta ylihinnasta ja näissä keskimääräinen ylihinnan määrä on vaihdellut tutkimuksesta riippuen noin 15 prosentin ja 23 prosentin välillä.

Suomen kansallisen tason esimerkkinä kartellivalvonnasta saatavana hyötynä voidaan mainita Helsingin käräjäoikeuden 28.11.2013 antama 41 päätöksen kokonaisuus asfalttikartellista (esimerkiksi Helsingin kaupunkia koskeva tuomio 13/64913 ja Espoon kaupunkia koskeva tuomio 13/64929). Vahingonkorvauskanteiden taustalla oli markkinaoikeuden seuraamusmaksupäätös 19.12.2007 (MAO:441/07) ja korkeimman hallinto-oikeuden lainvoimainen seuraamusmaksupäätös 29.9.2009 (KHO: 2009:83). Korkein hallinto-oikeus tuomitsi yhteensä 82,5 miljoonan euron seuraamusmaksut. Kartellista aiheutuneiden vahinkojen osalta kantajina käräjäoikeudessa oli 40 kuntaa ja Suomen valtio, jonka kanne hylättiin. Kuntien vaatimukset hyväksyttiin osittain ja yhden kunnan kanne hylättiin. Hyväksytyjen pääomavaatimusten määrä oli 37,5 miljoonaa euroa. Määrän laskentaperusteena käytetty ns. ylihintaprosentti oli pääosin 15 prosenttia ja muutamien kaupunkien osalta 20 prosenttia lopullisista urakkahinnoista. Komission vaikutusarvioinnin sekä kansallisen oikeuskäytännön perusteella pohjoismaisen yhteistyön tehostamista kilpailuasioissa voidaan pitää taloudellisesti kannattavana.

Sopimuksen määräysten mukaisen yhteistyön aiheuttaman vuotuisen työmäärän Kilpailu- ja kuluttajavirastolle on tarkastuksilla avustamisen osalta arvioitu sijoittuvan välille 0,03–0,05 henkilötyövuotta, jos Kilpailu- ja kuluttajaviraston 2–3 virkamiestä avustaisivat 1–3 tarkastuksella. Tietopyyntöjen osalta vuotuisen työmäärän on arvioitu olevan enimmillään

0,03 henkilötyövuotta, jos tietopyyntöjen käsittelyyn kuluisi vuodessa enintään yhdeltä henkilöltä kymmenen työpäivää. Euromääräisesti tämä tarkoittaa tarkastuksien osalta karkeasti arvioiden 2500–4000 euroa vuodessa ja mahdollisten tietopyyntöjen käsittelyn osalta noin 2500 euroa vuodessa. Kustannuksia koskevien arvioiden osalta on syytä huomioida, että mahdollisten sopimuksen määräyksiin perustuvien tietopyyntöjen ja tarkastuksia koskevien pyyntöjen määrää on mahdotonta arvioida etukäteen. On myös syytä huomioida, että Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi saada vastaavia kustannussäästöjä tekemällä tietopyyntöjä sekä tarkastuksia koskevia pyyntöjä muille pohjoismaisille kilpailuviranomaisille. Kustannusten määrään vaikuttaa edelleen se, että sopimuksen määräykset eivät velvoita Kilpailu- ja kuluttajavirastoa toteuttamaan muiden pohjoismaisten kilpailuviranomaisten pyytämiä toimenpiteitä, vaan sopimuksessa annetaan kansallisille kilpailuviranomaisille mahdollisuus keskinäiseen avustamiseen oman harkintansa mukaan. Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi siten itse vaikuttaa sopimuksen määräysten mukaisesta yhteistyöstä aiheutuvan työtaakan ja taloudellisten kustannusten määrään.

Yhteiskunnalliset vaikutukset

Sopimuksen määräykset koskevat pohjoismaisten kilpailuviranomaisten välisen hallinnollisen yhteistyön tehostamista eivätkä vaikuta välittömästi kuluttajien asemaan. Yleisellä tasolla voidaan todeta, että kuluttajat voivat hyötyä välillisesti kilpailuoikeuden tehokkaammasta täytäntöönpanosta Pohjoismaissa esimerkiksi alempien hintojen, hyödykkeiden paremman laadun, useampien hyödykkeiden tarjoajien, laajempien tuotevalikoimien tai parempien toimitusehtojen muodossa.

Sopimuksen määräyksistä voi aiheutua yrityksiin kohdistuvia vaikutuksia siitä, että Suomessa toimivat yritykset voivat joutua vastaamaan tietopyyntöön, jonka on alun perin laatinut toinen pohjoismainen kilpailuviranomainen. Suomessa toimivaan yritykseen voidaan myös kohdistaa tarkastus toisen pohjoismaisen kilpailuviranomaisen pyynnöstä. Sopimuksessa on myös määräyksiä salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta toisen maan kilpailuviranomaiselle. Tällaisten tietojen käyttöä on kuitenkin rajoitettu siten, että tietoja voidaan käyttää ainoastaan todisteena ja vain siinä asiassa, jota varten ne on hankittu. Pohjoismaissa sovellettavien tietojen julkisuutta ja salassapitoa koskevien kansallisten sääntelyiden arvioidaan myös olevan riittäviä yritysten ja luonnollisten henkilöiden oikeuksien suojaamiseksi. Sopimuksen määräyksiin perustuvista toimenpiteistä ei näin ollen arvioida aiheutuvan muutoksia yritysten tai luonnollisten henkilöiden asemaan tai oikeuksiin.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet

Sopimusta on valmisteltu yhteistyössä kunkin Pohjoismaan asianomaisten ministeriön ja kilpailuviranomaisen välillä sekä pohjoismaisten kilpailuviranomaisten välisessä yhteistyössä. Päävastuu artiklojen laatimisesta oli Norjan ja Tanskan kilpailuviranomaisilla. Suomessa sopimusta koskeva aloite on kirjattu työ- ja elinkeinoministeriössä marraskuun alussa 2016. Sopimusta ja siihen liittyviä ehdotettuja muutoksia tarkastuksia koskeviin kilpailulain 35 ja 36 §:ään käsiteltiin kilpailulakityöryhmän mietinnön (Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 16/2017) sivuilla 46–50 ja sopimuksen luonnos oli mietinnön liitteenä. Työryhmän näkemyksen mukaan Kilpailu- ja kuluttajavirastolla tulisi olla mahdollisuus osallistua Pohjoismaiden kilpailuviranomaisten väliseen yhteistyöhön, minkä vuoksi työryhmä on

pitänyt sopimuksen allekirjoittamista perusteltuna. Työryhmän mietinnöstä on pyydetty lausuntoja ja saaduista lausunnoista on laadittu lausuntoyhteenveto. Lausunnoissa ei vastustettu Pohjoismaiden kilpailuviranomaisten välisen yhteistyön vahvistamista eikä sopimuksen määräysten johdosta ehdotettuja muutoksia kilpailulain 35 ja 36 §:ään. Asiaa käsiteltäessä on oltu yhteydessä Kilpailu- ja kuluttajaviraston lisäksi useampaan viranomaistahoon, esimerkiksi ulkoasiainministeriöön ja oikeusministeriöön.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston pääjohtaja allekirjoitti sopimuksen 8 päivänä syyskuuta 2017 tasavallan presidentin myönnettyä allekirjoitusvaltuudet 25 päivänä elokuuta 2017. Hallituksen esitys on valmisteltu virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriössä syksyn 2017 aikana.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Esitys oli lausuttavana 3.–22.11.2017 välisenä aikana. Lausuntopyyntö lähetettiin seuraaville tahoille: Ahvenanmaan maakunnan hallitus, liikenne- ja viestintäministeriö, oikeusministeriö, ulkoasiainministeriö, Tietosuojavaltuutetun toimisto, Elinkeinoelämän keskusliitto ry, Keskuskauppakamari, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Suomen Asianajajaliitto ja Suomen Yrittäjät ry.

Lausuntopyynnön vastaanottaneista tahoista Suomen Asianajajaliitto ja ulkoasiainministeriö ilmoittivat lausunnoissaan, ettei niillä ole lausuttavaa esityksestä. Kilpailu- ja kuluttajavirasto piti sopimuksen hyväksymistä kannatettavana eikä virastolla ollut huomautettavaa esityksen sisällöstä. Ahvenanmaan maakunnan hallitus tukee kilpailun ja liiketoiminnan edistämistä. Liikenne- ja viestintäministeriö, oikeusministeriö, Tietosuojavaltuutetun toimisto, Keskuskauppakamari sekä Suomen Yrittäjät eivät ottaneet kantaa esitykseen.

Eräässä lausunnossa kiinnitettiin huomiota esityksen kilpailulain 40 §:ää koskevaan muutosehdotukseen. Lausunnossa edellytettiin, että pohjoismaisten kilpailuviranomaisten välisessä tietojenvaihdossa huolehditaan tiedon riittävästä salassapidosta. Lisäksi lausunnossa katsottiin, ettei sopimuksen määräyksiin perustuva oikeus tietojenvaihtoon voi kattaa oikeudellisen tiedonannon suojan (legal professional privilege) piiriin kuuluvaa materiaalia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Sopimuksen sisältö ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön

Sopimuksen mukaiseen kilpailuviranomaisten väliseen yhteistyöhön kuuluvat ilmoitukset tutkintatoimenpiteistä, tietojenvaihto, tietopyynnöt ja toimivalta tehdä tarkastus toisen viranomaisen puolesta sekä avustaa tarkastusta suorittavaa viranomaista tämän pyynnöstä. Yhteistyö koskee sekä kilpailunrajoituksia että yrityskauppoja, mutta ei kuitenkaan tarkastuksia yrityskauppa-asioissa. Aiemmasta Tanskan, Islannin, Norjan ja Ruotsin tekemästä Pohjoismaisten kilpailuviranomaisten välisestä yhteistyösopimuksesta poiketen uuden sopimuksen mukaan pohjoismaiset kilpailuviranomaiset voivat tehdä tietopyyntöjä ja tarkastuksia toisen pohjoismaisen kilpailuviranomaisen pyynnöstä. Sopimuksen esikuvana on tietojenvaihdon osalta ollut täytäntöönpanoasetuksen 12 artikla ja toisen kilpailuviranomaisen pyynnöstä tehtävän tarkastuksen osalta asetuksen 22 artikla.

1 artikla. Määritelmät. Artiklassa määritellään sopimuksessa käytettävät keskeiset termit. Määritelmät koskevat kilpailuviranomaisen, kilpailusääntöjen, luottamuksellisten tietojen sekä yrityskauppojen valvontaa koskevien sääntöjen käsitteitä. Määritelmät vaikuttavat sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten soveltamisalaan.

Sopimuksessa käytettävien keskeisten termien määritelmien lisäksi 1 artiklassa asetetaan sopimuksen osapuolten kilpailuviranomaisille velvollisuus perustaa ja päivittää määräajoin lista kansallisista kilpailusäännöistä ja yrityskauppojen valvontaa koskevista säännöistä. Kilpailuviranomaisten perustamat listat liitetään sopimukseen.

2 artikla. Ilmoitukset kilpailuasioita koskevista tutkimuksista, menettelyistä ja yrityskaupoista. Artiklassa määrätään sopimuksen osapuolen kilpailuviranomaisella olevasta toimivallasta tehdä ilmoitus toisen osapuolen kilpailuviranomaiselle, jos kilpailuviranomaisen tutkimukset tai menettelyt todennäköisesti vaikuttavat toisen osapuolen tärkeisiin etuihin. Artiklassa kilpailuviranomaisille annetaan toimivalta, mutta ei velvollisuutta ilmoittamiseen. Artiklassa on esimerkkiluettelo ilmoittamiseen oikeuttavista olosuhteista, joita ovat muun muassa toisen osapuolen alueella sijaitsevan ei-julkisen tiedon hakeminen virallisesti, toisen osapuolen alueella sijaitsevan tai sen lainsäädännön mukaisesti perustetun tai järjestäytyneen yrityksen tutkiminen sekä toisen osapuolen lainkäyttövaltaan kuuluva yrityskauppa. Ilmoittavalla kilpailuviranomaisella säilyy ilmoituksesta huolimatta vapaus tehdä asiassa lopullinen päätös, mutta lopullisen päätöksen teossa tulisi ottaa huomioon toisen osapuolen kilpailuviranomaisen mahdollisesti ilmaisemat näkemykset.

Pohjoismaisten kilpailuviranomaisten välisen yhteistyön tehokkuuden varmistamiseksi Kilpailu- ja kuluttajavirastolla tulisi olla toimivalta ilmoittaa ja vastaanottaa ilmoituksia kilpailunrajoituksia koskevista tutkimuksista kaikkien pohjoismaisten kilpailuviranomaisten kanssa ilman kauppakriteerin täyttymistä ja myös yrityskauppavalvontaa koskevissa asioissa.

3 artikla. Tietojenvaihto. Artiklan mukaan kilpailusääntöjen ja yrityskauppojen valvontaa koskevien sääntöjen soveltamiseksi osapuolten kilpailuviranomaisilla on toimivalta välittää toisilleen tietoa kaikista tosiseikoista tai oikeudellisista seikoista, luottamukselliset tiedot mukaan lukien, ja käyttää niitä todisteina. Vaihdettuja tietoja tulee käyttää ainoastaan todisteina ja vain siinä asiassa, jota varten tiedot toimittanut viranomainen on ne hankkinut.

Artiklan perusteella vaihdettavien tietojen käyttöä on rajoitettu siten, että vaihdettuja tietoja saa käyttää ainoastaan todisteena ja vain siinä asiassa, jota varten ne on hankittu lähettävässä viranomaisessa. Muista Pohjoismaista saatua salassa pidettävää asiakirjaa voidaan suojata Suomessa julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla. Kyseinen säännös koskee tilannetta, jossa tiedon antaminen asiakirjasta aiheuttaisi vahinkoa tai haittaa Suomen kansainvälisille suhteille tai edellytyksille toimia kansainvälisessä yhteistyössä. Toiselta pohjoismaiselta kilpailuviranomaiselta saadun asiakirjan salassapito voi olla perusteltua myös viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin liike- ja ammattisalaisuutta koskevan 20 kohdan nojalla. Pohjoismaisten julkisuuslakien voidaan katsoa olevan riittäviä sääntelemään toiselta pohjoismaiselta viranomaiselta saatujen salassa pidettävien tietojen salassapitoa.

Tietojenvaihtoa koskeva 3 artikla perustuu täytäntöönpanoasetuksen 12 artiklaan. Täytäntöönpanoasetuksesta poiketen sopimukseen perustuva tietojenvaihto on kuitenkin mahdollista ilman kauppakriteerin täyttymistä ja kaikkien Pohjoismaiden kilpailuviranomaisten välillä. Toisena erona täytäntöönpanoasetukseen perustuvaan tietojenvaihtoon on se, että tietojenvaihto on mahdollista myös yrityskauppavalvontaa koskeissa asioissa.

4 artikla. *Tietopyynnöt.* Artiklan mukaan osapuolen kilpailuviranomainen voi toteuttaa alueellaan tietopyyntöjä kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti toisen osapuolen kilpailuviranomaisen puolesta ja sen lukuun, jotta pyynnön esittänyt viranomainen voi soveltaa kilpailusääntöjään ja yrityskauppojen valvontaa koskevia sääntöjään. Kerättyjen tietojen vaihto ja käyttö on suoritettava sopimuksen 3 artiklan mukaisesti.

Artiklan määräys antaisi Kilpailu- ja kuluttajavirastolle nykyistä sääntelyä paremmat mahdollisuudet tutkinnassaan tarvitsemiensa tietojen hankkimiseen tilanteissa, joissa tietopyynnön kohde tai sen toimipiste sijaitsee toisen pohjoismaisen kilpailuviranomaisen toimivallan piirissä. Sopimuksen mukaisen tietopyynnön tekeminen ei myöskään edellyttäisi SEUT 101 tai 102 artiklan soveltamisen edellyttämän kauppakriteerin täyttymistä.

5 artikla. *Tarkastukset.* Artiklan mukaan osapuolen kilpailuviranomainen voi toteuttaa alueellaan tarkastuksia tai muita tutkintatoimenpiteitä kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti toisen osapuolen kilpailuviranomaisen puolesta ja sen lukuun, jotta tarkastusta pyytänyt osapuoli voisi todeta, onko sen kilpailusääntöjä rikottu. Kerättyjen tietojen vaihto ja käyttö on suoritettava sopimuksen 3 artiklan mukaisesti. Tarkastuksen suorittamisesta vastuussa olevan kilpailuviranomaisen virkamiehet sekä heidän valtuuttamansa tai nimeämänsä virkamiehet käyttävät valtuuksiaan kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti. Tarkastusta pyytäneen kilpailuviranomaisen valtuuttamat virkamiehet ja muut mukana olevat henkilöt voivat sen kilpailuviranomaisen, jonka alueella tarkastus on määrä suorittaa, pyynnöstä avustaa asianomaisen viranomaisen virkamiehiä.

Kilpailulain 35 §:ssä säädetään tarkastuksista elinkeinonharjoittajan liiketiloissa ja 36 §:ssä tarkastuksista muissa tiloissa. Kilpailulain 35 ja 36 §:n mukainen tarkastus voidaan tehdä vain kilpailulain ja sen nojalla annettujen säännösten sekä EU:n kilpailusääntöjen noudattamisen valvomiseksi. Kilpailu- ja kuluttajavirastolla on kilpailulain 35 ja 36 §:n perusteella velvollisuus toimittaa tarkastus komission pyynnöstä ja avustaa komissiota tarkastusten suorittamisessa. Mikäli Kilpailu- ja kuluttajavirasto suorittaisi tarkastuksen toisen

pohjoismaisen kilpailuviranomaisen pyynnöstä, kyse ei olisi kilpailulain 35 ja 36 §:n tarkoittamasta kilpailulain mukaisesta valvonnasta.

Sopimuksessa tarkoitettujen tarkastusten ja muiden tutkintatoimenpiteiden toteuttaminen edellyttäisi kilpailulain 35 ja 36 §:n muuttamista siten, että niissä säädettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston oikeudesta suorittaa tarkastus yhteistyöstä kilpailuasioissa tehdyn sopimuksen perusteella toisen pohjoismaisen kilpailuviranomaisen pyynnöstä. Kilpailulain 35 ja 36 §:n säännösten mukaista tarkastusta ei kuitenkaan voisi tehdä toisen pohjoismaisen kilpailuviranomaisen pyynnöstä kilpailulain 4 luvussa tarkoitettujen yrityskauppojen arvioimiseksi. Eesityksen sisältämässä kilpailulain muuttamista koskevassa lakiehdotuksessa on ehdotettu säädettäväksi sopimuksen 5 artiklan tarkastuksia koskevien määräysten edellyttämät muutokset kilpailulakiin.

6 artikla. *Muodolliset edellytykset.* Artiklan mukaan osapuolten tulee ilmoittaa toisilleen kirjallisesti sopimuksen tekemisen jälkeen sellaisista kilpailulakeihinsa tekemistään muutoksista tai muista hyväksymistään säännöksistä, jotka voivat vaikuttaa sopimukseen.

7 artikla. *Voimaantulo.* Artiklan mukaan osapuolten on hyväksyttävä sopimus perustuslaillisten vaatimustensa mukaisesti. Sopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä siitä päivästä, jona osapuolet ovat tallettaneet kaksi ratifioimis- tai hyväksymiskirjaa. Jos osapuoli ratifioi tai hyväksyy sopimuksen toisen ratifioimis- tai hyväksymiskirjan tallettamisen jälkeen, tulee sopimus osapuolen osalta voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä siitä päivästä, jona osapuoli on tallettanut ratifioimis- tai hyväksymiskirjansa. Artiklan 2 kohdassa määrätään erikseen sopimuksen 5 artiklan voimaantulosta Islannin osalta, 3 kohdassa sopimuksen voimaantulosta Färsaarten osalta sekä 4 kohdassa sopimuksen 4 ja 5 artiklan voimaantulosta Grönlannin osalta. Artiklan 5 kohdan mukaan sopimus korvaa Tanskan, Islannin ja Norjan 16 päivänä maaliskuuta 2001 tekemän Pohjoismaisten kilpailuviranomaisten välisen yhteistyösopimuksen, johon Ruotsi liittyi 9 päivänä huhtikuuta 2003. Sopimuksen voimaantulon edellytyksiä on käsitelty tarkemmin jäljempänä eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta ja käsittelyjärjestystä koskevassa luvussa.

8 artikla. *Sopimuksen muuttaminen ja irtisanominen.* Artiklan 1 kohdan mukaan sopimusta voidaan muuttaa milloin tahansa. Artiklan 2 kohdan mukaan osapuoli voi milloin tahansa irtisanoa sopimuksen lähettämällä sopimuksen tallettajalle diplomaattiteitse kirjallisen ilmoituksen irtisanomisesta vähintään kuusi kuukautta etukäteen ja ilmoittamalla tällöin irtisanomisensa voimaantulopäivän. Sopimuksen irtisanominen ei vaikuta sen soveltamiseen muiden osapuolten kesken.

9 artikla. *Tallettaja.* Artiklan mukaan Tanskan hallitus tallettaa osapuolten ratifioimis- ja hyväksymiskirjat. Tanskan hallitus toimii myös sopimuksen tallettajana ja toimittaa osapuolille sopimustekstin oikeaksi todistetun jäljennöksen.

2 Lakiehdotusten perustelut

2.1 Laki yhteistyöstä kilpailuasioissa tehdystä pohjoismaisesta sopimuksesta

1 §. Lain 1 § sisältää tavanomaisen blankettilain säännöksen, jolla saatetaan voimaan lailla ne sopimuksen määräykset, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan. Sopimuksen lainsäädännön alaan

kuuluvia määräyksiä selostetaan jäljempänä esityksen eduskunnan suostumuksen tarpeellisuuden arviointia koskevassa luvussa.

2 §. Pykälässä ehdotetaan sopimuksen muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta säädettävän valtioneuvoston asetuksella.

3 §. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin sopimus tulee voimaan.

2.2 Laki kilpailulain muuttamisesta

35 §. *Tarkastukset elinkeinonharjoittajan liiketiloissa.* Kilpailulain 35 §:ään ehdotetaan säädettäväksi sopimuksen määräysten edellyttämät muutokset Kilpailu- ja kuluttajaviraston virkamiehen oikeuteen suorittaa tarkastus sopimuksen määräysten perusteella. Kilpailulain 35 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston virkamiehen oikeudesta suorittaa tarkastus elinkeinonharjoittajan hallinnassa olevissa liike- ja varastotiloissa, maa-alueilla ja kulkuneuvoissa yhteistyöstä kilpailuasioissa tehdyn sopimuksen määräysten mukaisesti.

36 §. *Tarkastukset muissa tiloissa.* Pykälän 1 momentti säilyisi ennallaan ja siinä säädettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston sekä aluehallintoviraston virkamiehellä olevasta oikeudesta suorittaa kilpailulain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamiseksi tarkastus muissa kuin 35 §:ssä tarkoitetuissa tiloissa.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston virkamiehen oikeudesta toimittaa tarkastus muissa kuin 35 §:ssä tarkoitetuissa tiloissa yhteistyöstä kilpailuasioissa tehdyn sopimuksen määräysten mukaisesti. Uusi 2 momentti mahdollistaisi sopimuksen määräysten perusteella tapahtuvan pohjoismaisten kilpailuviranomaisten välisen avustamisen muissa kuin elinkeinonharjoittajan liiketiloissa suoritettavilla tarkastuksilla. Uuden 2 momentin lisääminen vuoksi pykälän nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyisivät 3 ja 4 momentiksi, jolloin jälkimmäinen vastaisi asiasisällöltään nykyistä 3 momenttia, mutta jonka sanamuoto kattaisi myös uuden 2 momentin. Uudessa 3 momentissa säädettäisiin siten Euroopan komissiolla olevasta toimivallasta määrätä tarkastus suoritettavaksi muissa kuin 35 §:ssä tarkoitetuissa tiloissa ja uudessa 4 momentissa säädettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston velvollisuudesta hakea markkinaoikeudelta etukäteinen lupa ennen 36 §:n 1–3 momentissa tarkoitettujen tarkastusten suorittamista.

Kilpailulain 35 ja 36 §:ään ehdotetut muutokset mahdollistaisivat yhteistyöstä kilpailuasioissa tehdyn sopimuksen 5 artiklassa tarkoitettujen tarkastusten suorittaminen toisen pohjoismaisen kilpailuviranomaisen puolesta ja sen lukuun sekä kilpailuviranomaisten keskinäinen avustaminen tarkastusten suorittamisessa. Tarkastuksen suorittaminen edellyttää, että toinen pohjoismainen kilpailuviranomainen tekee asiaa koskevan pyynnön. Pynnön vastaanottavalla kilpailuviranomaisella on kuitenkin toimivalta päättää siitä, suorittaako se pyydettyä tarkastusta. Tarkastuksen suorittamisen tarkoituksena on selvittää, onko pyynnön tehneen kilpailuviranomaisen kansallisia kilpailusääntöjä rikottu. Tarkastusten suorittaminen ei olisi mahdollista yrityskauppavalvonta-asioissa. Tarkastusta pyytäneen kilpailuviranomaisen valtuuttamat virkamiehet sekä muut mukana olevat henkilöt voivat avustaa tarkastuksen

suorittamisesta vastaavan kilpailuviranomaisen virkamiehiä, jos se viranomainen, jonka alueella tarkastus suoritetaan, sitä pyytää.

Suorittaessaan sopimuksen määräyksiin perustuvia tarkastuksia kansalliset kilpailuviranomaiset noudattaisivat kansallista lainsäädäntöään sopimuksen 5 artiklan mukaisesti. Suorittaessaan tarkastuksia toisen pohjoismaisen kilpailuviranomaisen pyynnön perusteella Kilpailu- ja kuluttajaviraston virkamiehet noudattavat siten kilpailulain tarkastuksilla noudatettavia menettelyjä koskevia säännöksiä.

40 §. *Asiakirjan luovuttaminen toisen maan viranomaiselle.* Kilpailulain 40 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston oikeudesta suorittaa tietojenvaihtoa muiden pohjoismaisten kilpailuviranomaisten kanssa yhteistyöstä kilpailuasioissa tehdyn sopimuksen määräysten mukaisesti. Sopimuksen 3 artiklan mukaiseen tietojenvaihdon piiriin kuuluvat myös salassa pidettävät tiedot.

Voimassa olevan kilpailulain 40 §:n mukaan Kilpailu- ja kuluttajaviraston hallussa olevan salassa pidettävän asiakirjan luovuttamisesta ulkomaiselle kilpailuviranomaiselle säädetään julkisuuslain 30 §:ssä. Viimeksi mainitun lainkohdan mukaan sen lisäksi, mitä laissa erikseen säädetään, viranomainen voi antaa salassa pidettävästä asiakirjasta tiedon ulkomaan viranomaiselle tai kansainväliselle toimielimelle, jos ulkomaan ja Suomen viranomaisen välisestä yhteistyöstä määrätään Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa tai säädetään Suomea velvoittavassa säädöksessä ja tieto asiakirjasta voitaisiin julkisuuslain mukaan antaa yhteistyötä Suomessa hoitavalle viranomaiselle. Salassa pidettävän tiedon antaminen ulkomaan kilpailuviranomaiselle kilpailulain 40 §:n nojalla edellyttää siten, että Suomen ja pohjoismaisten viranomaisten välinen yhteistyö asiassa, jota varten tietoja pyydetään, perustuu Suomea sitovaan kansainväliseen sopimukseen tai lainsäädäntöön, ja että yhteistyöstä vastaavalle suomalaiselle viranomaiselle voitaisiin julkisuuslain mukaan antaa tällaisia tietoja.

Yhteistyöstä kilpailuasioissa tehty pohjoismainen sopimus on laadittu valtiosopimuksena, minkä vuoksi julkisuuslain 30 §:ssä säädetty ensimmäinen salassa pidettävien tietojen luovuttamista ulkomaiselle viranomaiselle koskeva edellytys täyttyy. Kilpailulaissa tai julkisuuslaissa ei kuitenkaan ole säännöstä, jonka nojalla Kilpailu- ja kuluttajavirastolla olisi yleinen oikeus vastaanottaa salassa pidettäviä tietoja. Voimassa oleva sääntely ei siten yksiselitteisesti täytä julkisuuslain 30 §:ssä säädettyjä edellytyksiä, minkä vuoksi kilpailulain 40 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, joka mahdollistaa sopimuksen määräysten mukaisen tietojenvaihdon Kilpailu- ja kuluttajaviraston ja muiden pohjoismaisten kilpailuviranomaisten välillä.

3 Voimaantulo

Sopimuksen voimaantulosta määrätään sopimuksen 7 artiklassa, jonka mukaan sopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä siitä päivästä, jona osapuolet ovat tallettaneet kaksi ratifioimis- tai hyväksymiskirjaa. Jos osapuoli ratifioi tai hyväksyy sopimuksen toisen ratifioimis- tai hyväksymiskirjan tallettamisen jälkeen, tulee sopimus osapuolen osalta voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä siitä päivästä, jona osapuoli on tallettanut ratifioimis- tai hyväksymiskirjansa. Yhteistyöstä kilpailuasioissa tehdystä pohjoismaisesta sopimuksesta annettavan lain sekä kilpailulain muuttamisesta annettavan lain on tarkoitus tulla voimaan samana ajankohtana kuin sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

Kilpailun edistämiseen liittyvä toimivalta kuuluu Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 5 luvun 27 §:n 1 momentin 10 kohdan mukaan valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Sopimuksen määräykset koskevat kilpailulain säännösten täytäntöönpanon sekä pohjoismaisten kilpailuviranomaisten välisen yhteistyön tehostamista. Sopimus ei siten sisällä Ahvenanmaan maakunnan toimivaltaan kuuluvia määräyksiä, eikä sopimuksen voimaansaattaminen edellytä Ahvenanmaan maakunnan suostumusta.

4 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Perustuslain (731/1999) 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä tai ovat muutoin merkitykseltään huomattavia tai vaativat perustuslain mukaan muusta syystä eduskunnan hyväksymisen. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan eduskunnan hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lain alaan kuuluvat kansainvälisen velvoitteen määräykset. Määräykset luetaan kuuluviksi lainsäädännön alaan, jos: (1) määräys koskee jonkin perustuslaissa turvatun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, (2) määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, (3) määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla, (4) määräyksen tarkoittamasta asiasta on voimassa lain säännöksiä, (5) määräyksen tarkoittamasta asiasta on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Kysymykseen ei vaikuta, onko jokin määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11/2000 vp, PeVL 12/2000 vp ja PeVL 45/2000 vp).

Sopimuksen *1 artiklassa* määritellään sopimuksessa käytettävät kilpailuviranomaisen, kilpailusääntöjen, luottamuksellisten tietojen sekä yrityskauppavalvontaa koskevien sääntöjen käsitteet. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan määräykset, jotka välillisesti vaikuttavat lainsäädännön alaan kuuluvien aineellisten määräysten tulkintaan ja soveltamiseen, kuuluvat itsekin lainsäädännön alaan (PeVL 6/2001 vp ja PeVL 24/2001 vp). Sopimuksen *1 artiklassa* määritellyt käsitteet vaikuttavat sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten tulkintaan, minkä vuoksi ne edellyttävät eduskunnan hyväksymistä. Artiklassa myös asetetaan kansallisille kilpailuviranomaisille velvollisuus perustaa ja päivittää määräajoin sopimukseen liitettävä lista kansallisista kilpailusäännöistä ja yrityskauppojen valvontaa koskevista säännöistä. Perustuslakivaliokunta on viranomaisten toimivaltuuksia koskevaa sääntelyä arvioidessaan pitänyt arvion lähtökohtana sitä, että viranomaisen toimivaltuuksien sääntely on merkityksellistä perustuslain 2 §:n 3 momentissa vahvistetun oikeusvaltioperiaatteen kannalta (PeVL 25/2017 vp, s. 2; PeVL 10/2016 vp, s. 3; PeVL 51/2006 vp, s. 2/I). Julkisen vallan käytön tulee momentin mukaan perustua lakiin, ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Lähtökohtana on, että julkisen vallan käytön tulee olla aina palautettavissa eduskunnan säätämässä laissa olevaan toimivaltaperusteeseen (HE 1/1998 vp, s. 74/II). Näin ollen myös artiklan kansallisten kilpailuviranomaisten mainittua velvollisuutta koskevat määräykset edellyttävät eduskunnan hyväksymistä.

Sopimuksen *2 artikla* sisältää määräykset kilpailuviranomaisten toimivallasta ilmoittaa toisilleen vireillä olevista tutkinnoista. Sopimuksen 2 artiklan määräykset antavat Kilpailu- ja kuluttajavirastolle toimivallan ilmoittaa muille pohjoismaisille kilpailuviranomaisille tutkimuksistaan ja menettelyistään, mikäli ne voivat vaikuttaa toisen sopimusosapuolen

merkittäviin etuihin. Edellä selostetun perustuslakivaliokunnan viranomaisten toimivaltuuksia koskevan tulkintakäytännön perusteella 2 artiklan määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan ja edellyttävät eduskunnan hyväksymistä.

Sopimuksen 3 artiklan määräykset mahdollistavat pohjoismaisten kilpailuviranomaisten välisen tietojenvaihdon kilpailusääntöjen ja yrityskauppojen valvontaa koskevien sääntöjen soveltamiseksi. Tietojenvaihto koskee kaikkia oikeudellisia ja tosiasiallisia seikkoja, luottamukselliset tiedot mukaan luettuna. Luottamuksellisilla tiedoilla tarkoitetaan sopimuksen 1 artiklassa olevan määritelmän mukaan tietoja, joiden paljastaminen on joko kielletty tai rajoitettu osapuolen säädösten, määräysten tai toimintaperiaatteiden perusteella, kuten yrityksen ei-julkisia tietoja, joiden paljastaminen voisi vahingoittaa yrityksen laillisia kaupallisia etuja. Vaihdettujen tietojen käyttöä on rajoitettu siten, että niitä tulee käyttää ainoastaan todisteena ja vain siinä asiassa, jota varten tiedot toimittanut viranomainen on ne hankkinut. Sopimuksessa käytetty luottamuksellisten tietojen käsite sisältää tiedot, jotka ovat julkisuuslain 24 §:n perusteella salassa pidettäviä. Julkisuuslain 30 §:ssä säädetään salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta ulkomaan viranomaiselle. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan lainsäädännön alaan kuuluvat sellaiset määräykset, joiden tarkoittamasta asiasta on voimassa lain säännöksiä. Sopimuksen tietojenvaihtoa ja vaihdettujen tietojen käyttöä koskevat määräykset edellyttävät siten eduskunnan hyväksymistä.

Sopimuksen 4 artiklassa määrätään osapuolen kilpailuviranomaisten toimivallasta toteuttaa alueellaan tietopyyntöjä kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti toisen osapuolen kilpailuviranomaisen puolesta ja sen lukuun. Kerättyjen tietojen vaihto on suoritettava sopimuksen 3 artiklan mukaisesti. Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivallasta suorittaa tietopyyntöjä kilpailusääntöjen ja yrityskauppojen valvontaa koskevissa asioissa säädetään kilpailulain. Koska tietopyynnöistä on voimassa lain säännöksiä, edellyttävät sopimuksen 4 artiklan määräykset eduskunnan hyväksymistä.

Sopimuksen 5 artiklan kilpailuviranomaisten suorittamia tarkastuksia ja muita tutkintatoimenpiteitä koskevat määräykset edellyttävät eduskunnan hyväksymistä, sillä Kilpailu- ja kuluttajaviraston virkamiesten oikeudesta suorittaa tarkastuksia on säädetty kilpailulain 35 ja 36 §:ssä.

Sopimuksen 6 artiklassa asetetaan osapuolille velvollisuus ilmoittaa toisilleen kirjallisesti sellaisista sopimuksen tekemisen jälkeen kansallisiin kilpailulakeihinsa tekemistään muutoksista tai muista hyväksymistään säännöksistä, jotka voivat vaikuttaa sopimukseen. Artiklassa asetetaan Suomen hallitukselle velvollisuus ilmoittaa mahdollisista sopimukseen vaikuttavista kilpailulain muutoksista tai muista hyväksytyistä säännöksistä. Artiklan määräys edellyttää eduskunnan hyväksymistä.

4.2 Käsittelyjärjestys

Sopimus ei sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tai 95 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Sopimus voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänten enemmistöllä ja ehdotus sen voimaansaattamislainsäädännön mukaisesti sekä ehdotetut muutokset kilpailulakiin voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämismenettelyssä.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että

HE 193/2017 vp

eduskunta hyväksyisi yhteistyöstä kilpailuasioissa Helsingissä 8 päivänä syyskuuta 2017 tehdyn pohjoismaisen sopimuksen.

Koska sopimus sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä ja koska sopimuksen määräykset edellyttävät kilpailulain muuttamista, annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

yhteistyöstä kilpailuasioissa tehdystä pohjoismaisesta sopimuksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Yhteistyöstä kilpailuasioissa Tanskan, Suomen, Islannin, Norjan ja Ruotsin välillä Helsingissä 8 päivänä syyskuuta 2017 tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Sopimuksen muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

3 §

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

2.

Laki

kilpailulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kilpailulain (948/2011) 36 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 662/2012,
lisätään 35 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 662/2012, uusi 3 momentti ja 40 §:ään,
sellaisena kuin se on laissa 662/2012, uusi 2 momentti, seuraavasti:

35 §

Tarkastukset elinkeinonharjoittajan liiketiloissa

Kilpailu- ja kuluttajaviraston virkamiehellä on oikeus toimittaa tarkastus elinkeinonharjoittajan hallinnassa olevissa liike- ja varastotiloissa, maa-alueilla ja kulkuneuvoissa yhteistyöstä kilpailuasioissa tehdyn pohjoismaisen sopimuksen (/) määräysten mukaisesti.

36 §

Tarkastukset muissa tiloissa

Kilpailu- ja kuluttajaviraston ja aluehallintoviraston virkamiehellä on oikeus tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvomiseksi toimittaa tarkastus myös muissa kuin 35 §:ssä tarkoitetuissa tiloissa, jos voidaan perustellusti epäillä, että niissä säilytetään kirjanpitoa tai muita liiketoimintaan ja tarkastuksen kohteeseen liittyviä asiakirjoja, joilla voi olla merkitystä todistettaessa 5 tai 7 §:n taikka Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 tai 102 artiklan vakavaa rikkomista.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston virkamiehellä on oikeus toimittaa tarkastus muissa kuin 35 §:ssä tarkoitetuissa tiloissa yhteistyöstä kilpailuasioissa tehdyn pohjoismaisen sopimuksen (/) määräysten mukaisesti.

Euroopan komissio voi EY:n perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 21 artiklan mukaisesti määrätä tarkastuksen tehtäväksi myös muissa kuin 35 §:ssä tarkoitetuissa tiloissa.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston on haettava 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun tarkastukseen ja Euroopan komission 3 momentissa tarkoitettuun tarkastukseen lupa markkinaoikeudelta etukäteen. Markkinaoikeus voi kieltää tarkastuksen, jos tarkastus olisi mielivaltainen tai liiallinen. Tutkiessaan, onko tarkastus mielivaltainen tai liiallinen, markkinaoikeus ottaa huomioon erityisesti epäillyn kilpailunrajoituksen vakavuuden, etsittyjen todisteiden tärkeyden, asianomaisen elinkeinonharjoittajan osallisuuden sekä sen, onko kohtuullisen todennäköistä, että tarkastuksen kohdetta koskevia kirjanpito- tai liikeasiakirjoja säilytetään tiloissa, joihin lupaa pyydetään.

40 §

Asiakirjan luovuttaminen toisen maan kilpailuviranomaiselle

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi luovuttaa hallussaan olevan salassa pidettävän asiakirjan toiselle pohjoismaiselle kilpailuviranomaiselle yhteistyöstä kilpailuasioissa tehdyn pohjoismaisen sopimuksen (/) määräysten mukaisesti.

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Helsingissä 19 päivänä joulukuuta 2017

Pääministeri

Juha Sipilä

Työministeri Jari Lindström

Sopimusteksti

**SOPIMUS
KILPAILUASIOISSA**

YHTEISTYÖSTÄ

**AGREEMENT ON COOPERATION IN
COMPETITION CASES**

Tanskan kuningaskunnan hallitus, Suomen tasavallan hallitus, Islannin tasavallan hallitus, Norjan kuningaskunnan hallitus ja Ruotsin kuningaskunnan hallitus (jäljempänä ”osapuolet”), jotka

The Government of the Kingdom of Denmark, the Government of the Republic of Finland, the Government of the Republic of Iceland, the Government of the Kingdom of Norway, and the Government of the Kingdom of Sweden, hereinafter referred to as “the Parties”.

ottavat huomioon voimassa olevan Tanskan, Islannin, Norjan ja Ruotsin välillä 16 päivänä maaliskuuta 2001 ja 9 päivänä huhtikuuta 2003 tehdyn sopimuksen yhteistyöstä kilpailuasioissa,

Having regard to the current agreement between Denmark, Iceland, Norway and Sweden on cooperation in competition cases of 16 March 2001 and 9 April 2003,

ottavat huomioon OECD:n neuvoston 16 päivänä syyskuuta 2014 antaman suosituksen kansainvälisestä yhteistyöstä kilpailuasioita koskevissa tutkimuksissa ja menettelyissä, sekä katsovat seuraavaa:

Having regard to the Recommendation of the OECD Council concerning International Co-operation on Competition Investigations and Proceedings of 16 September 2014,

Kansallisten kilpailuviranomaisten yhteistyön vahvistamiseksi ja virallistamiseksi sekä kansallisten kilpailulakien tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi osapuolet noudattavat seuraavaa:

Whereas:

In order to strengthen and formalize the cooperation between their national competition authorities and to ensure an effective enforcement of their national competition acts the Parties are adhering to the following:

Osapuolet sitoutuvat tehokkaaseen yhteistyöhön ja asianmukaisten toimien toteuttamiseen osapuolten kilpailuviranomaisten välistä tehokasta täytäntöönpanoyhteistyötä haittaavien suorien tai epäsuorien esteiden minimoimiseksi.

To commit to effective cooperation and take appropriate steps to minimize direct or indirect obstacles to effective enforcement cooperation between the Parties' competition authorities.

Osapuolen tulisi yleensä ilmoittaa toiselle osapuolelle, jos sen toteuttaman tutkimuksen tai menettelyn voidaan odottaa vaikuttavan toisen osapuolen tärkeisiin etuihin.

Normally a Party should notify another Party when its investigation or proceeding can be expected to affect the other Party's important interests.

Jos kahden tai useamman osapuolen

Where two or more Parties investigate or

tutkimukset tai menettelyt kohdistuvat samaan kilpailunvastaiseen käytäntöön tai yrityskauppaan tai toisiinsa liittyviin käytäntöihin tai yrityskauppoihin, tulisi osapuolten pyrkiä sovittamaan yhteen tutkimuksensa tai menettelynsä, jos osapuolten kilpailuviranomaiset ovat samaa mieltä siitä, että niin toimiminen olisi osapuolten etujen mukaista.

Osapuolten tulisi muiden osapuolten kanssa tehtävässä yhteistyössä, jos se on tarkoituksenmukaista ja mahdollista, toimittaa toisilleen oleellista tietoa, joka mahdollistaa osapuolten kilpailuviranomaisia tutkimaan kilpailunvastaisia käytäntöjä ja yrityskauppoja sekä toteuttamaan asianmukaisia ja tehokkaita toimia niiden suhteen.

Riippumatta siitä, ryhtyykö kaksi osapuolta tai useampi osapuoli toimiin samaa kilpailunvastaista käytäntöä tai yrityskauppaa tai toisiinsa liittyviä käytäntöjä tai yrityskauppoja vastaan, tulisi osapuolten kilpailuviranomaisten harkintansa mukaan tukea toisiaan täytäntöönpanotoimissa avustamalla toisiaan tutkimisessa, jos se on tarkoituksenmukaista ja mahdollista ottaen huomioon käytettävissä olevat voimavarat ja asetetut tavoitteet.

ovat hyväksyneet tämän sopimuksen:

I artikla

Määritelmät

Tässä sopimuksessa tarkoitetaan:

”kilpailuviranomaisella” osapuolen elintä, joka vastaa osapuolen kilpailusääntöjen ja yrityskauppojen valvontaa koskevien sääntöjen valvonnasta;

”kilpailusäännöillä” Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 tai 102 artiklaa ja/tai Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen 53 tai 54 artiklaa ja/tai vastaavia kansallisia kilpailusääntöjä, jotka kukin osapuoli ilmoittaa tämän sopimuksen liitteenä olevassa osapuolten

proceed against the same or related anticompetitive practice or merger, they should endeavor to co-ordinate their investigations or proceedings where their competition authorities agree that it would be in their interest to do so.

In cooperation with other Parties, where appropriate and practicable, the Parties should provide each other with relevant information that enables their competition authorities to investigate and take appropriate and effective actions with respect to anticompetitive practices and mergers.

Regardless of whether two or more Parties proceed against the same or related anticompetitive practice or merger, if competition authorities of the Parties deem it appropriate they should support each other in their enforcement activities by providing each other with investigative assistance as appropriate and practicable, taking into account available resources and priorities.

have adopted this agreement:

Article 1

Definitions

For the purpose of this agreement the following definitions are used:

"Competition authority" means a Party's entity responsible for enforcing a Party's competition rules and merger control rules;

"Competition rules" refer to Articles 101 or 102 TFEU and/or Articles 53 or 54 EEA and/or equivalent national competition rules as indicated by each Party in a list, enclosed to this agreement, to be established and periodically updated by the competition authorities of the Parties;

kilpailuviranomaisten perustamassa ja määräajoin päivittämässä listassa.

”luottamuksellisilla tiedoilla” tietoja, joiden paljastaminen on joko kielletty tai rajoitettu osapuolen säädösten, määräysten tai toimintaperiaatteiden perusteella, kuten yrityksen ei-julkisia tietoja, joiden paljastaminen voisi vahingoittaa yrityksen laillisia kaupallisia etuja;

”yrityskauppojen valvontaa koskevilla säännöillä” osapuolen kilpailulakien sääntöjä, jotka koskevat yrityskauppoja, yritysostoja, yhteisyrityksiä tai muita liiketoiminnan sulautumisen muotoja, joihin sovelletaan osapuolen kilpailulakeja ja niiden määritelmiä. Kunkin osapuolen on perustettava määräajoin päivitettävä, tämän sopimuksen liitteenä oleva lista niistä osapuolen kilpailulain säännöistä, jotka koskevat yrityskauppoja.

2 artikla

Ilmoitukset kilpailuasioita koskevista tutkimuksista, menettelyistä ja yrityskaupoista

Osapuolen kilpailuviranomaisella on toimivalta ilmoittaa toisen osapuolen kilpailuviranomaiselle, kun sen tutkimusten tai menettelyjen voidaan olettaa vaikuttavan toisen osapuolen tärkeisiin etuihin. Ilmoitukseen oikeuttavia olosuhteita ovat, kuitenkin niihin rajoittumatta:

- a) Toisen osapuolen alueella sijaitsevan ei-julkisen tiedon hakeminen virallisesti;
- b) Toisen osapuolen alueella sijaitsevan tai sen lainsäädännön mukaisesti perustetun tai järjestäytyneen yrityksen tutkiminen;
- c) Toisen osapuolen alueella joko kokonaan tai osittain tapahtuvan tai toisen osapuolen hallituksen edellyttämän, kannustaman tai hyväksymän käytännön tutkiminen;
- d) Toisen osapuolen alueella tapahtuvan toiminnan edellyttämistä tai kieltämistä

"Confidential information" refers to information, the disclosure of which is either prohibited or subject to restrictions under the laws, regulations, or policies of a Party, e.g., non-public business information the disclosure of which could prejudice the legitimate commercial interests of an enterprise;

"Merger control rules" refer to rules in the competition acts of a Party, governing mergers, acquisitions, joint ventures or any other form of business amalgamations that falls within the scope and the definitions of the competition acts of a Party. Each Party shall establish and periodically update a list, enclosed to this agreement, with reference to rules in the competition acts of a Party governing mergers;

Article 2

Notifications of competition investigations, proceedings and mergers

The competition authority of a Party shall have the power to notify the competition authority of another Party when its investigation or proceeding can be expected to affect the other Party's important interests. Circumstances that may justify a notification include, but are not limited to;

- a) Formally seeking non-public information located in the territory of another Party;
- b) The investigation of an enterprise located in or incorporated or organized under the laws of another Party;
- c) The investigation of a practice occurring in whole or in part in the territory of another party, or required, encouraged or approved by the government of another Party;
- d) The consideration of remedies that would require or prohibit conduct in the territory of

koskevien harkitseminen;	korjaustoimenpiteiden	another Party;
e) Toisen osapuolen kuuluva yrityskauppa; tai	lainkäyttövaltaan	e) A merger that belongs under the jurisdiction of another Party; or
f) Yrityskauppa, jossa yhtenä tai useampana osapuolena on toisen osapuolen alueella sijaitsevia tai sen lainsäädännön mukaisesti perustettuja tai järjestäytyneitä yrityksiä.		f) A merger where one or more of the participants in the transaction are enterprises located in, incorporated or organized under the laws of another Party.
Ilmoittavan kilpailuviranomaisen tulisi, säilyttäen vapauden tehdä asiassa lopullinen päätös, ottaa huomioon toisen osapuolen kilpailuviranomaisen mahdollisesti ilmaisemat näkemykset.		The notifying competition authority, while retaining full freedom of the ultimate decision, should take account of the views that the competition authority of the other Party may wish to express.
3 artikla Tietojenvaihto Kilpailusääntöjen ja yrityskauppojen valvontaa koskevien sääntöjen soveltamiseksi osapuolten kilpailuviranomaisilla on toimivalta välittää toisilleen tietoa kaikista tosiseikoista tai oikeudellisista seikoista, luottamukselliset tiedot mukaan lukien, ja käyttää niitä todisteina.		Article 3 Exchange of information For the purpose of applying competition rules and merger control rules the competition authorities of the Parties shall have the power to provide one another with and use in evidence any matter of fact or of law, including confidential information.
Vaihdettuja tietoja tulee käyttää ainoastaan todisteena ja vain siinä asiassa, jota varten tiedot toimittanut viranomais on ne hankkinut.		Information exchanged shall only be used in evidence and in respect of the subject matter for which it was collected by the transmitting authority.
4 artikla Tietopyynnöt Osapuolen kilpailuviranomainen voi toteuttaa alueellaan tietopyyntöjä kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti toisen osapuolen kilpailuviranomaisen puolesta ja sen lukuun, jotta tietopyynnön esittänyt viranomais voi soveltaa kilpailusääntöjä ja yrityskauppojen valvontaa koskevia sääntöjä. Kerättyjen tietojen vaihto ja käyttö on suoritettava 3 artiklan mukaisesti.		Article 4 Requests for information The competition authority of a Party may in its own territory carry out any requests for information under its national law on behalf and for the account of the competition authority of another Party in order for the requesting authority to apply competition rules or merger control rules. Any exchange or use of the information collected shall be carried out in accordance with Article 3.
5 artikla Tarkastukset Osapuolen kilpailuviranomainen voi toteuttaa alueellaan tarkastuksia tai muita		Article 5 Inspections The competition authority of a Party may in its own territory carry out any inspection or

tutkintatoimenpiteitä kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti toisen osapuolen kilpailuviranomaisen puolesta ja sen lukuun sen toteamiseksi, onko tarkastusta pyytäneen osapuolen kilpailusääntöjä rikottu. Kerättyjen tietojen vaihto ja käyttö on suoritettava 3 artiklan mukaisesti.

Tarkastuksen suorittamisesta vastuussa olevan kilpailuviranomaisen virkamiehet sekä heidän valtuuttamansa tai nimeämänsä virkamiehet käyttävät valtuuksiaan kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti.

Tarkastusta pyytäneen kilpailuviranomaisen valtuuttamat virkamiehet ja muut mukana olevat henkilöt voivat sen kilpailuviranomaisen, jonka alueella tarkastus on määrä suorittaa, pyynnöstä avustaa asianomaisen viranomaisen virkamiehiä.

6 artikla

Muodolliset edellytykset

Osapuolten tulee ilmoittaa toisilleen kirjallisesti tämän sopimuksen tekemisen jälkeen sellaisista kilpailulakeihinsa tehdyistä muutoksista tai muista hyväksytyistä säännöksistä, jotka voivat vaikuttaa tähän sopimukseen.

7 artikla

Voimaantulo

Osapuolten on ratifioitava tai hyväksyttävä tämä sopimus perustuslaillisten vaatimustensa mukaisesti. Tämä sopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä siitä päivästä, jona osapuolet ovat tallettaneet kaksi ratifioimis- tai hyväksymiskirjaa. Jos osapuoli ratifioi tai hyväksyy sopimuksen toisen ratifioimis- tai hyväksymiskirjan tallettamisen jälkeen, tulee sopimus osapuolen osalta voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä siitä päivästä, jona osapuoli on tallettanut ratifioimis- tai hyväksymiskirjansa.

other fact-finding measure under its national law on behalf of and for the account of the competition authority of another Party in order to establish whether there has been an infringement of competition rules governed by the requesting Party. Any exchange or use of the information collected shall be carried out in accordance with Article 3.

The officials of the competition authority who are responsible for conducting the inspection as well as those authorized or appointed by them shall exercise their powers in accordance with their national law.

If so requested by the competition authority in whose territory the inspection is to be conducted, officials and other accompanying persons authorized by the competition authority requesting the inspection may assist the officials of the authority concerned.

Article 6

Formal requirements

The Parties shall inform each other in writing about changes in their competition acts or other legislation adopted after the conclusion of this agreement, which may affect the agreement.

Article 7

Entry into force

This agreement shall be subject to ratification, acceptance or approval by the Parties in accordance with their respective constitutional requirements. The agreement shall enter into force on the thirtieth day following the date on which day two instruments of ratification, acceptance or approval have been deposited by the Parties. For each Party ratifying, accepting or approving the Agreement after the deposit of the second instrument of ratification, acceptance or approval, the Agreement shall enter into force on the thirtieth day after deposit by such Party of its instrument of ratification, acceptance or approval.

HE 193/2017 vp

Sopimuksen 5 artikla tulee voimaan Islannin osalta kolmekymmentä päivää sen jälkeen, kun Islannin hallitus on ilmoittanut asiasta Tanskan ulkoministeriölle. Tanskan ulkoministeriö ilmoittaa osapuolille tämän viestin vastaanottamisesta ja päivämäärästä, jona 5 artikla tulee voimaan Islannin osalta.

Article 5 of the agreement shall only enter into force with respect to Iceland 30 days after the Government of Iceland has informed the Ministry of Foreign Affairs of Denmark hereof. The Ministry of Foreign Affairs of Denmark shall inform the Parties of receipt of this message and of the date Article 5 shall enter into force with respect to Iceland.

Sopimus tulee voimaan Färsaarten osalta kolmekymmentä päivää sen jälkeen, kun Tanskan hallitus on ilmoittanut asiasta Tanskan ulkoministeriölle. Tanskan ulkoministeriö ilmoittaa osapuolille tämän viestin vastaanottamisesta ja päivämäärästä, jona sopimus tulee voimaan Färsaarten osalta.

The agreement shall only enter into force with respect to the Faroe Islands 30 days after the Government of Denmark has informed the Ministry of Foreign Affairs of Denmark hereof. The Ministry of Foreign Affairs of Denmark shall inform the Parties of receipt of this message and of the date the agreement shall enter into force with respect to the Faroe Islands.

Sopimuksen 4—5 artikla tulee voimaan Grönlannin osalta kolmekymmentä päivää sen jälkeen, kun Tanskan hallitus on ilmoittanut asiasta Tanskan ulkoministeriölle. Tanskan ulkoministeriö ilmoittaa osapuolille tämän viestin vastaanottamisesta ja päivämäärästä, jona 4—5 artiklat tulevat voimaan Grönlannin osalta.

Articles 4—5 of the agreement shall only enter into force with respect to Greenland 30 days after the Government of Denmark has informed the Ministry of Foreign Affairs of Denmark hereof. The Ministry of Foreign Affairs of Denmark shall inform the Parties of receipt of this message and of the date Articles 4—5 shall enter into force with respect to Greenland.

Tämä sopimus korvaa 16 päivänä maaliskuuta 2001 ja 9 päivänä huhtikuuta 2003 tehdyn pohjoismaisen sopimuksen yhteistyöstä kilpailuasioissa.

This agreement replaces the Nordic cooperation in competition cases agreement of 16 March 2001 and of 9 April 2003.

8 artikla
Sopimuksen muuttaminen ja irtisanominen
Sopimusta voidaan muuttaa milloin tahansa. Osapuoli voi milloin tahansa irtisanoa tämän sopimuksen lähettämällä tallettajalle diplomaattiteitse kirjallisen ilmoituksen irtisanomisesta vähintään kuusi kuukautta etukäteen ja ilmoittamalla tällöin irtisanomisensa voimaantulopäivän. Sopimuksen irtisanominen ei vaikuta sen soveltamiseen muiden osapuolten kesken.

Article 8
Revision and termination
The agreement may be revised at any time. Any Party may at any time withdraw from this Agreement by sending written notification thereof to the depositary through diplomatic channels at least six months in advance, specifying the effective date of its withdrawal. Withdrawal from this Agreement shall not affect its application among the remaining Parties.

HE 193/2017 vp

9 artikla

Tallettaja

Tanskan hallitus tallettaa ratifioimis- ja hyväksymiskirjat. Tanskan hallitus toimii sopimuksen tallettajana ja toimittaa osapuolille sopimustekstin oikeaksi todistetun jäljennöksen.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet, hallitustensa siihen asianmukaisesti valtuuttamina, ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Tehty Helsingissä 8 päivänä syyskuuta 2017 yhtenä englannin-, tanskan-, suomen-, islannin-, norjan- ja ruotsinkielisenä alkuperäiskappaleena, jotka tallettaja tallettaa ja toimittaa osapuolille sopimustekstien oikeaksi todistetut jäljennökset. Jos ristiriitaa syntyy sopimuksen englanninkielisen ja tanskan-, suomen-, islannin-, norjan- tai ruotsinkielisen tekstin/tekstien välillä, englanninkielinen teksti on ratkaiseva.

Article 9

Depositary

The instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Government of Denmark which shall be the Depositary of the Agreement and forward the Parties a certified copy of the text.

In witness whereof, the undersigned, being duly authorized by their respective Governments, have signed the present Agreement.

Done in Helsinki this 8 September 2017 in one original in the English, Danish, Finnish, Icelandic, Norwegian and Swedish language which shall be deposited with the Depositary, who shall forward the Parties a certified copy of the texts.

In case of a conflict between the English text of this Agreement and the Danish, Finnish, Icelandic, Norwegian and Swedish text(s) of this Agreement, the English text shall prevail.

On behalf of the Government of the Kingdom of Denmark, including the Government of Greenland

Jakob Hald
Director General

On behalf of the Greenlandic Government

Freja Lisby Nielsen
Acting Director General

On behalf of the Finnish Government

Juhani Jokinen
Director General

On behalf of the Icelandic Government

Páll Gunnar Pálsson
Director General

HE 193/2017 vp

On behalf of the Norwegian Government

Lars Sjørgard
Director General

On behalf of the Swedish Government

Rikard Jermsten
Director General

HE 193/2017 vp

Liite sopimukseen yhteistyöstä
kilpailuasioissa

Attachment to agreement on cooperation in
competition rules

Kansalliset kilpailusäännöt

National competition rules

Tanska:

- Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 artikla/ Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen 53 artikla: Konkurrencelovens §§ 6-10

- Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 102 artikla/ Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen 54 artikla: Konkurrencelovens § 11

- Yrityskauppojen valvontaa koskevat säännöt: Konkurrencelovens §§ 12-12h

Denmark:

- Article 101 TFEU/53 EEA: Konkurrencelovens §§ 6-10

- Article 102 TFEU/54 EEA: Konkurrenceloven § 11

- Merger Control rules: Konkurrenceloven §§ 12-12h

Färöarna:

- Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 artikla/Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen 53 artikla: Løgtingslóg nr. 35 frá 3. mai 2007 um kapping, sum

broytt við løgtingslóg nr. 35 frá 27. apríl 2012 (Kappingarlógin), §§ 6-10

- Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 102 artikla/ Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen 54 artikla: Løgtingslóg nr. 35 frá 3. mai 2007 um kapping, sum broytt við løgtingslóg nr. 35 frá 27. apríl 2012 (Kappingarlógin), § 11

- Yrityskauppojen valvontaa koskevat säännöt: Løgtingslóg nr. 35 frá 3. mai 2007 um kapping, sum broytt við løgtingslóg nr. 35 frá 27. apríl 2012 (Kappingarlógin), §§ 13 - 18b

Faroe Islands:

- Article 101 TFEU/53 EEA: Løgtingslóg nr. 35 frá 3. mai 2007 um kapping, sum broytt við løgtingslóg nr. 35 frá 27. apríl 2012 (Kappingarlógin), §§ 6-10

- Article 102 TFEU/54 EEA: Løgtingslóg nr. 35 frá 3. mai 2007 um kapping, sum broytt við løgtingslóg nr. 35 frá 27. apríl 2012 (Kappingarlógin), § 11

- Merger Control rules: Løgtingslóg nr. 35 frá 3. mai 2007 um kapping, sum broytt við løgtingslóg nr. 35 frá 27. apríl 2012 (Kappingarlógin), §§ 13 - 18b

Grönland:

- Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 artikla/ Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen 53 artikla: Unammilleqatigiinneq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 1, 15. maj 2014-imeersoq (unammilleqatigiinnermut inatsit) §§ 6-10 | Inatsisartutlov nr. 1 af 15. maj 2014 om konkurrence (konkurrenceloven) §§ 6-10

- Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 102 artikla/ Euroopan

Greenland:

- Article 101 TFEU/53 EEA:

- Article 102 TFEU/54 EEA:

talousalueesta tehdyn sopimuksen 54 artikla:
Unammilleqatigiinneq pillugu Inatsisartut
inatsisaat nr. 1, 15. maj 2014-imeersoq
(unammilleqatigiinnermutinatsit) § 11 |
Inatsisartutlov nr. 1 af 15. maj 2014 om
konkurrence (konkurrenceloven) § 11

- Yrityskauppojen valvontaa koskevat
säännöt: Unammilleqatigiinneq pillugu
Inatsisartut inatsisaat nr. 1, 15. maj 2014-
imeersoq (unammilleqatigiinnermut inatsit)
§§ 15-23 | Inatsisartutlov nr. 1 af 15. maj
2014 om konkurrence (konkurrenceloven) §§
15-23

Suomi:

- Euroopan unionin toiminnasta tehdyn
sopimuksen 101 artikla/ Euroopan
talousalueesta tehdyn sopimuksen 53 artikla:
Kilpailulain 5 §, 12.8.2011/948

- Euroopan unionin toiminnasta tehdyn
sopimuksen 102 artikla/ Euroopan
talousalueesta tehdyn sopimuksen 54 artikla:
Kilpailulain 7 §, 12.8.2011/948

- Yrityskauppojen valvontaa koskevat
säännöt: Kilpailulain 4 luku, 12.8.2011/948

Islanti:

- Euroopan unionin toiminnasta tehdyn
sopimuksen 101 artikla/Euroopan
talousalueesta tehdyn sopimuksen 53 artikla:
10. gr. samkeppnislaga nr.44/2005.

- Euroopan unionin toiminnasta tehdyn
sopimuksen 102 artikla/Euroopan
talousalueesta tehdyn sopimuksen 54 artikla:
11. gr. samkeppnislaga nr.44/2005.

- Yrityskauppojen valvontaa koskevat
säännöt: 17. gr. og 17. gr. a - 17. gr. e
samkeppnislaga nr. 44/2005

Norja:

- Euroopan unionin toiminnasta tehdyn
sopimuksen 101 artikla/ Euroopan
talousalueesta tehdyn sopimuksen 53 artikla:
Konkurranseloven av 5. mars 2004 nr. 12 §
10

- Euroopan unionin toiminnasta tehdyn
sopimuksen 102 artikla/ Euroopan
talousalueesta tehdyn sopimuksen 54 artikla:
Konkurranseloven av 5. mars 2004 nr. 12 §

- Merger Control rules:

Finland:

- Article 101 TFEU/53 EEA: Kilpailulain
5 §, 12.8.2011/948

- Article 102 TFEU/54 EEA: Kilpailulain
7 §, 12.8.2011/948

- Merger Control rules: Kilpailulain 4 luku,
12.8.2011/948

Iceland:

- Article 101 TFEU/53 EEA: 10. gr.
samkeppnislaga nr. 44/2005.

- Article 102 TFEU/54 EEA: 11. gr.
samkeppnislaga nr. 44/2005.

- Merger Control rules: 17. gr. og 17. gr. a -
17. gr. e samkeppnislaga nr. 44/2005

Norway:

- Article 101 TFEU/53 EEA:
Konkurranseloven av 5. mars 2004 nr. 12 §
10

- Article 102 TFEU/54 EEA:
Konkurranseloven av 5. mars 2004 nr. 12 §
11

HE 193/2017 vp

11

- Yrityskauppojen valvontaa koskevat säännöt: Konkurranseloven av 5. mars 2004 nr. 12 §§ 16 og 16a - Merger Control rules: Konkurranseloven av 5. mars 2004 nr. 12 §§ 16 og 16a

Ruotsi:

- Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 artikla/ Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen 53 artikla: 2 kap. 1 § konkurrenslagen (2008:579)

- Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 102 artikla/ Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen 54 artikla: 2 kap. 7 § konkurrenslagen (2008:579)

- Yrityskauppojen valvontaa koskevat säännöt: 4 kap. 1 § konkurrenslagen (2008:579)

Sweden:

- Article 101 TFEU/53 EEA: 2 kap. 1 § konkurrenslagen (2008:579)

- Article 102 TFEU/54 EEA: 2 kap. 7 § konkurrenslagen (2008:579)

- Merger Control rules: 4 kap. 1 § konkurrenslagen (2008:579)

2.

Laki

kilpailulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kilpailulain (948/2011) 36 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 662/2012,
lisätään 35 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 662/2012, uusi 3 momentti ja 40 §:ään,
sellaisena kuin se on laissa 662/2012, uusi 2 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki
35 §

*Tarkastukset elinkeinonharjoittajan
liiketoimissa*

Kilpailu- ja kuluttajaviraston ja aluehallintoviraston asianomaisella virkamiehellä on oikeus tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvomiseksi sekä 4 luvussa tarkoitettujen yrityskauppojen arvioimiseksi toimittaa tarkastus elinkeinonharjoittajan hallinnassa olevissa liike- ja varastotiloissa, maa-alueilla ja kulkuneuvoissa. Kilpailu- ja kuluttajavirastolla on velvollisuus Euroopan komission pyynnöstä toimittaa tarkastus siten kuin Euroopan unionin säädöksissä säädetään.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto avustaa komissiota tarkastusten suorittamisessa siten kuin niistä säädetään Euroopan unionin säädöksissä.

Ehdotus
35 §

*Tarkastukset elinkeinonharjoittajan
liiketoimissa*

Kilpailu- ja kuluttajaviraston virkamiehellä on oikeus toimittaa tarkastus elinkeinonharjoittajan hallinnassa olevissa liike- ja varastotiloissa, maa-alueilla ja kulkuneuvoissa yhteistyöstä kilpailuasioissa tehdyn pohjoismaisen sopimuksen (/)

Voimassa oleva laki

Ehdotus
määräysten mukaisesti.

36 §

36 §

*Tarkastukset muissa tiloissa**Tarkastukset muissa tiloissa*

Kilpailu- ja kuluttajaviraston ja aluehallintoviraston virkamiehellä on oikeus tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvomiseksi toimittaa tarkastus myös muissa kuin 35 §:ssä tarkoitetuissa tiloissa, jos voidaan perustellusti epäillä, että niissä säilytetään kirjanpitoa tai muita liiketoimintaan ja tarkastuksen kohteeseen liittyviä asiakirjoja, joilla voi olla merkitystä todistettaessa 5 tai 7 §:n taikka Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 tai 102 artiklan vakavaa rikkomista.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston ja aluehallintoviraston virkamiehellä on oikeus tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvomiseksi toimittaa tarkastus myös muissa kuin 35 §:ssä tarkoitetuissa tiloissa, jos voidaan perustellusti epäillä, että niissä säilytetään kirjanpitoa tai muita liiketoimintaan ja tarkastuksen kohteeseen liittyviä asiakirjoja, joilla voi olla merkitystä todistettaessa 5 tai 7 §:n taikka Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 tai 102 artiklan vakavaa rikkomista.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston virkamiehellä on oikeus toimittaa tarkastus muissa kuin 35 §:ssä tarkoitetuissa tiloissa yhteistyöstä kilpailuasioissa tehdyn pohjoismaisen sopimuksen (/) määräysten mukaisesti.

Euroopan komissio voi EY:n perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 21 artiklan mukaisesti määrätä tarkastuksen tehtäväksi myös muissa kuin 35 §:ssä tarkoitetuissa tiloissa.

Euroopan komissio voi EY:n perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 21 artiklan mukaisesti määrätä tarkastuksen tehtäväksi myös muissa kuin 35 §:ssä tarkoitetuissa tiloissa.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston on haettava 1 momentissa tarkoitettuun tarkastukseen ja Euroopan komission 2 momentissa tarkoitettuun tarkastukseen lupa markkinaoikeudelta etukäteen. Markkinaoikeus voi kieltää tarkastuksen, jos tarkastus olisi mielivaltaisen tai liiallinen. Tutkiessaan, onko tarkastus mielivaltaisen tai liiallinen, markkinaoikeus ottaa huomioon erityisesti epäillyn kilpailunrajoituksen vakavuuden, etsittyjen todisteiden tärkeyden, asianomaisen elinkeinonharjoittajan osallisuuden sekä sen, onko kohtuullisen todennäköistä, että tarkastuksen kohdetta koskevia kirjanpito- tai liikeasiakirjoja

Kilpailu- ja kuluttajaviraston on haettava 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun tarkastukseen ja Euroopan komission 3 momentissa tarkoitettuun tarkastukseen lupa markkinaoikeudelta etukäteen. Markkinaoikeus voi kieltää tarkastuksen, jos tarkastus olisi mielivaltaisen tai liiallinen. Tutkiessaan, onko tarkastus mielivaltaisen tai liiallinen, markkinaoikeus ottaa huomioon erityisesti epäillyn kilpailunrajoituksen vakavuuden, etsittyjen todisteiden tärkeyden, asianomaisen elinkeinonharjoittajan osallisuuden sekä sen, onko kohtuullisen todennäköistä, että tarkastuksen kohdetta koskevia kirjanpito- tai liikeasiakirjoja

HE 193/2017 vp

Voimassa oleva laki
säilytetään tiloissa, joihin lupaa pyydetään.

40 §

*Asiakirjan luovuttaminen toisen maan
kilpailuviranomaiselle*

Kilpailu- ja kuluttajaviraston hallussa olevan salassa pidettävän asiakirjan luovuttamisesta ulkomaiselle kilpailuviranomaiselle säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 30 §:ssä.

Ehdotus
säilytetään tiloissa, joihin lupaa pyydetään.

40 §

*Asiakirjan luovuttaminen toisen maan
kilpailuviranomaiselle*

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi luovuttaa hallussaan olevan salassa pidettävän asiakirjan toiselle pohjoismaiselle kilpailuviranomaiselle yhteistyöstä kilpailuasioissa tehdyn pohjoismaisen sopimuksen (/) määräysten mukaisesti.

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.
